

Súd: Krajský súd Košice
Spisová značka: 2Co/250/2017
Identifikačné číslo súdneho spisu: 7716200882
Dátum vydania rozhodnutia: 31. 05. 2018
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Ľuboš Kunay
ECLI: ECLI:SK:KSKE:2018:7716200882.1

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Košiciach v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Ľuboša Kunaya a sudkýň JUDr. Andrey Galdunovej a JUDr. Anny Slovinskej v spore žalobcov : 1/ R. U., nar. XX.XX.XXXX, 2/ X. U., nar. X.X.XXXX, obaja bytom X. nad H. č. XXX, 3/ X. O., nar. XX.X.XXXX, bytom ul. L. X. č. XXXX/X, U. ,všetci zastúpení advokátom JUDr. Radoslavom Sotákom, Advokátska kancelária so sídlom Nám. Slobody 7, 071 01 Michalovce, IČO: 35 550 104 proti žalovaným: 1/ Z. F., nar. XX.X.XXXX, bytom M. V. XX, M. N., zast. advokátom JUDr. Andrejom Molnárom so sídlom ul. Majlátha 2581/14, Kráľovský Chlmec, 2/ KOOOPERATÍVA poisťovňa, a.s. Vienna Insurance Group so sídlom Štefanovičova 4, 816 23 Bratislava, IČO: 00 585 441, o náhradu nemajetkovej ujmy, o odvolaní žalobcov a žalovaných v 1. a 2.rade proti rozsudku č.k. 11C/18/2016-168 z 24.2.2017 Okresného súdu Michalovce

rozhodol:

P o t v r d z u j e rozsudok.

Stranám sporu nárok na náhradu trov odvolacieho konania nepriznáva.

o d ô v o d n e n i e :

1. Okresný súd Michalovce rozsudkom č.k. 11C/18/2016-168 z 24.2.2017 rozhodol nasledovne:

I. Žalovaní v 1. a 2. rade s ú p o v i n n í spoločne a nerozdielne zaplatiť žalobkyni v 1. rade sumu 16.000,- € do 3 dní od právoplatnosti rozsudku s tým, že plnením niektorého zo žalovaných, zanikne plnenie druhého žalovaného v rozsahu jeho plnenia.

II. Žalovaní v 1. a 2. rade s ú p o v i n n í spoločne a nerozdielne zaplatiť žalobcovi v 2. rade sumu 12.000,-. € do 3 dní od právoplatnosti rozsudku s tým, že plnením niektorého zo žalovaných, zanikne plnenie druhého žalovaného v rozsahu jeho plnenia.

III. Žalovaní v 1. a 2. rade sú povinní spoločne a nerozdielne zaplatiť žalobkyni v 3. rade sumu 12.000 € do 3 dní od právoplatnosti rozsudku s tým, že plnením niektorého zo žalovaných, zanikne plnenie druhého žalovaného v rozsahu jeho plnenia.

IV. V prevyšujúcej časti žalobu z a m i e t a .

V. P r i z n á v a úspešným žalobcom náhradu trov konania voči neúspešným žalovaným v 1. a 2. rade v plnom rozsahu z priznaných súm.

2. Rozhodol tak o žalobe, ktorou sa žalobcovia domáhali, aby súd rozhodol tak, že žalovaní v 1. a 2. rade sú povinní spoločne a nerozdielne zaplatiť každému zo žalobcov sumu 35.000 € do 3 dní od právoplatnosti rozsudku s tým, že plnením niektorého zo žalovaných, zanikne plnenie druhého žalovaného v rozsahu jeho plnenia. Uplatnili si aj náhradu trov konania. Žalobu odôvodnili tým, že dňa 28.11.2014 o 05:05 hod. žalovaný v 1. rade viedol osobné motorové vozidlo EVC: TV XXXCJ na ceste II/555 v smere od obce Pavlovce nad Uhom na obec Palín, pričom sa plne nevenoval vedeniu vozidla a sledovaniu situácie v cestnej premávke, rýchlosť jazdy neprispôbil povahe vozovky a poveternostným podmienkam, dostal sa do šmyku a narazil do X. U., stojaceho za motorovým vozidlom.

V dôsledku tejto zrážky utrpel X. U. smrteľné zranenia, ktorým podľahol na mieste nehody. Nebohý X. U. bol manželom žalobkyne v 1. rade a otcom žalobcov v 2. a 3. rade. Žalovaný v 1. rade bol za tento skutok uznaný vinným Okresným súdom Michalovce v konaní vedenom pod sp. zn. 3T 58/2015. Žalobcovia zároveň poukázali na to, že osobné motorové vozidlo, ktorým bola spôsobená dopravná nehoda bolo v čase nehody povinne zmluvne poistené žalovaným v 2. rade, teda pasívna legitímácia žalovaného v 1. rade je daná ustanovením § 420 ods. 1 Obč. zákonníka a žalovaného v 2. rade je daná podľa § 427 a nasl. Občianskeho zákonníka v spojení s ust. zákona č. 381/2001 Z.z.. Žalobcovia poukázali aj na rozhodnutie Súdneho dvora EÚ v právnej veci Haasová c/a R. Petřík C-22/12 zo dňa 24.10.2013. S poukazom na ust. §§ 11, 13, 15 Obč. zák. dôvodili, že následkom usmrtenia manžela žalobkyne v 1. rade a otca žalobcov v 2. a 3. rade došlo u nich k vzniku ujmy a zásahu do ich práva na ochranu osobnosti, a to do práva na súkromný a rodinný život, k mimoriadne hlbokéj citovej ujme a nenávratnému rozvratu ich súkromného a rodinného života. Až do tragickej nehody viedli spokojný život a príkladné manželstvo, žalobcovia si boli s nebohým blízki, bol pre nich vzácný a nepostrádateľný. Usmrtením manžela a otca došlo u žalobcov k výraznej zmene prežívania ich osobného a rodinného života, duševným útrapám, strate prežívania šťastia a vzniku pocitu ukrivdenia z dôvodu cudzieho zavinenia. Následne žalobcovia (reagujúc na námietky žalovaných), vo vzťahu k tvrdeniam o zavinení nebohého poškodeného na dopravnej nehode, poukázali na rozsudok Krajského súdu v Žiline 9Co/256/2013, v zmysle ktorého záverov pri priznaní nemajetkovej ujmy sa toto nezohľadňuje.

Súd zohľadnil aj stanovisko žalovaných, keď žalovaný v 1. rade navrhol zohľadniť, že k úmrtiu menovaného nedošlo jeho výlučným zavinením a mieru zavinenia má aj L. D., ktorý riadil osobné motorové vozidlo, ktoré bolo bez osvetlenia v tme stojace v pravom jazdnom pruhu cesty tak, že prekážka na ceste v podobe nepojazdného neosvetleného motorového vozidla nebola označená výstražným trojuholníkom. Z tohto motorového vozidla vystúpil X. U. a stál za zadnou časťou motorového vozidla, ktoré sa snažili tlačení naštartovať a vtedy došlo k dopravnej nehode, preto nielen vodič L. D., ale aj samotný X. U., ktorý nemal reflexnú vestu, mal podiel na vzniku dopravnej nehody a škodovej udalosti. Potvrdil, že rozsudkom Okresného súdu Michalovce sp. zn. 3T/58/2015 bol uznaný vinným z prečinu usmrtenia, avšak miera zavinenia na vzniku škody nebola predmetom trestného konania. Zároveň poukázal na to, že žalobcovia v 2. a 3. rade sú dospelými deťmi nebohého a žalobkyňa v 3. rade ani nebývala s nebohým v spoločnej domácnosti. Žalovaný v 2. rade navrhol, aby voči nemu bola žaloba zamietnutá z dôvodu nedostatku jeho pasívnej vecnej legitímácie vychádzajúc zo súčasnej úpravy obsiahnutej v Občianskom zákonníku a v zákone č. 381/2001 Z.z. a zohľadniac aj rozsudok ESD vo veci C-22/12 Haasová proti Petrik a Hologová, t.j. namietal, že poisťovňa v súvislosti s náhradou nemajetkovej ujmy pri ochrane osobnosti, ak došlo k dopravnej nehode (k usmrteniu osoby) nie je pasívne legitimovaná. Žalobcami uplatnený nárok na náhradu nemajetkovej ujmy nemá oporu v zákone č. 381/2011 Z.z., ale vychádza z ust. § 11 a nasledujúcich Obč. zákonníka, a teda neexistuje žiadny právny vzťah, ktorý by žalovaného v 2. rade zaväzoval k poskytnutiu plnenia žalobcom, t.j. žalovaný v 2. rade nie je nositeľom subjektívnej povinnosti vyplývajúcej z hmotného práva, o ktorej sa v konaní rozhoduje. V tejto súvislosti žalovaný v 2. rade poukázal aj na rozhodnutia NS SR sp.zn. 4Cdo/168/2009 3Cdo/201/2007 a 2Cdo/93/2008. Rovnako poukázal na rozsudok NS SR 3Cdo/301/2012, v ktorom Najvyšší súd SR dospel k jednoznačnému záveru, že povinnosť žalovanej v 2. rade na plnenie z povinného zmluvného poistenia zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla sa nevzťahuje na nárok na náhradu nemajetkovej ujmy vyplývajúci z § 13 ods. 2 Obč. zákonníka.

3. Súd prvej inštancie vec správne posúdil podľa § 420 ods. 1, § 427 ods. 1, 2 Obč. zákonníka spolu s § 4 ods. 1, 2, § 15 ods. 1 zákona č. 381/2001 Z.z. o povinnom zmluvnom poistení zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla, spolu s článkom 15 ods. 1, článkom 19 ods. 2 Ústavy SR a § 11, § 13 ods. 1, 2, 3, § 441 Obč. zákonníka. Z obsahu pripojeného trestného spisu sp. zn. 3T 58/2015 súd zistil, že rozsudkom Okresného súdu Michalovce č. k. 3T 58/2015-337 zo dňa 3.9.2015 bol žalovaný v 1. rade uznaný za vinného z prečinov usmrtenia podľa § 149 ods. 1, 2 písm. a/ Tr. zák. a ublíženia na zdraví podľa § 157 ods. 1, 2 písm. a/ Tr. zák., preto že dňa 28.11.2014 o 05:05 hod. viedol osobné motorové vozidlo zn. VW Bora, EVČ: TV XXXCJ na ceste II/555 v smere od obce Pavlovce nad Uhom na obec Palín, pričom po prejení ľavotočivej zákruty v 14,1 km sa celkom nevenoval vedeniu vozidla a sledovaniu situácie v cestnej premávke, rýchlosť jazdy neprispôbil povahe vozovky a poveternostným podmienkam (tma, hmla), v dôsledku čoho sa dostal do šmyku a narazil do zadnej časti nepojazdného osobného motorového vozidla zn. Ford Focus EČ: MI XXXDJ, ktoré sa vtom čase mimo vozovku chystali odtláčať X. U., Y. G. stojaci vzadu za autom a L. D. stojaci vedľa dverí vodiča. Po zrážke obe vozidlá a chodci ostali v priekope po pravej strane cesty, X. U. zakliesnený pod strechou prevráteného vozidla zn. VW Bora a utrpel smrteľné zranenia, ktorým podľahol na mieste nehody. Za to bol odsúdený k úhrnému

trestu odňatia slobody v trvaní 24 mesiacov s podmieneným odkladom na skúšobnú dobu v trvaní 30 mesiacov. Zároveň mu uložil aj trest zákazu činnosti viesť motorové vozidlá všetkých druhov na dobu 48 mesiacov. Poškodení vrátane žalobkyne v 1. rade boli so svojimi nárokmi na náhradu škody odkázaní na občianske súdne konanie. Rozsudok nadobudol právoplatnosť a vykonateľnosť 19.9.2015.

Súd prvej inštancie vychádzal z úvahy, že zodpovednosť za škodu spôsobenú prevádzkou dopravných prostriedkov upravená v § 427 až 431 Obč. zákonníka je osobitným druhom občianskoprávnej zodpovednosti za škodu, ktorá spočíva na princípe objektívnej zodpovednosti. Na vznik tejto zodpovednosti sa teda nevyžaduje zavinené konanie. To však neznamená, že škoda spôsobená prevádzkou dopravného prostriedku nemôže byť zavinená. Zavinenie však nie je podmienkou vzniku tejto zodpovednosti. Podľa ustanovenia § 427 odseku 2 Obč. zák. za škodu vyvolanú osobitnou povahou prevádzky zodpovedá aj iný prevádzkovateľ (t.j. taký, ktorý na rozdiel od subjektov uvedených v odseku 1 nevykonáva dopravu) motorového vozidla, motorového plavidla, ako aj prevádzkovateľ lietadla. Občiansky zákonník nevymedzuje pojem prevádzkovateľ dopravného prostriedku; je to pojem širší ako pojem vlastníka (hoci spravidla bude s pojmom vlastníka totožný), pretože okrem vlastníka zahŕňa aj inú osobu, ktorá je na základe iného než vlastníckeho práva oprávnená na trvalú prevádzku motorového vozidla (napr. štátny orgán, ktorý má právo hospodárenia s motorovým vozidlom). Prevádzkovateľ, ktorý požičal inému motorové vozidlo alebo iný dopravný prostriedok, ostáva prevádzkovateľom motorového vozidla, a tým aj zodpovedným za škodu vyvolanú osobitnou povahou prevádzky. Vodič motorového vozidla nie je prevádzkovateľom a za škodu podľa § 427 a nasl. Obč. zák. zodpovedá len vtedy, keď sú u neho splnené podmienky ustanovené v § 430. Aj zodpovednosť za zásah proti osobnosti fyzickej osoby je objektívnou zodpovednosťou. Pokiaľ ide o určenie zodpovednej osoby za zásah proti osobnosti fyzickej osoby vyvolaný zvláštnou povahou prevádzky dopravných prostriedkov tak neexistuje žiaden dôvod, resp. argument, ktorý by vylučoval v tomto prípade analogické použitie § 420 a § 427 a nasl. Obč. zákonníka. To znamená, že rovnako ako za škodu spôsobenú osobitnou prevádzkou motorových vozidiel zodpovedá prevádzateľ vozidla tak aj za nemajetkovú ujmu, ktorá bola spôsobená osobnosti fyzickej osoby takouto prevádzkou, analogicky nevyhnutne zodpovedá tiež tento prevádzkovateľ (rozsudok Najvyššieho súdu ČR sp. zn. 30 Cdo 814/2003). Súd prvej inštancie konštatoval, že v tomto konaní nebolo sporné, že prevádzateľom osobného motorového vozidla, prevádzkou ktorého bola spôsobená ujma je žalovaný v 1. rade, ktorý aj v čase dopravnej nehody viedol predmetné motorové vozidlo. Táto skutočnosť vyplýva z evidenčnej karty vozidla zn. Volkswagen Bora, ev.č. TV XXXCJ nachádzajúcej sa vo vyšetrovacom spise na č.l. 245-247 jednoznačne vyplýva, že žalovaný v čase keď došlo k predmetnej dopravnej nehode, pri ktorej zomrel manžel žalobkyne v 1. rade a otec žalobcov v 2. a 3. rade bol prevádzateľom označeného osobného motorového vozidla. Žalovaný v 1. rade bol v čase nehody aj vodičom motorového vozidla, ktorý zaviniel dopravnú nehodu za čo bol aj právoplatne odsúdený a zodpovedá za nemajetkovú ujmu spôsobenú žalobcom, pretože jeho zodpovednosť je daná už rozhodnutím v trestnom konaní, ktorým rozsudkom je súd viazaný (§ 193 CSP) o tom, že bol spáchaný trestný čin a kto ho spáchal takže je pasívne legitimovaný v tomto konaní (čo sporné v tomto konaní nebolo).

4. Pokiaľ ide o otázku pasívnej legitímácie žalovaného v 2. rade - poisťovne tak k tomuto súd prvej inštancie poukázal na to, že Súdny dvor EÚ v právnej veci Katarína Haasová c/a Rastislav Petrik a Blanka Holingerová, v ktorej sa obrátil na neho Krajský súd v Prešove s prejudiciálnymi otázkami rozhodol rozsudkom vo veci C - 22/12 dňa 24.10.2013. V označenom konaní takisto poisťovňa (Allianz) odmietala utrpenú nemajetkovú ujmu odškodniť z dôvodu, že zmluva o povinnom zmluvnom poistení zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla sa podľa nej nevzťahuje na nahradenie ujmy podľa § 13 slovenského Občianskeho zákonníka, keďže právo na náhradu takej ujmy nie je kryté poistením podľa slovenského ani českého zákona o povinnom zmluvnom poistení. Súdny dvor teda riešil prejudiciálne otázky týkajúce sa toho, či v rámci náhrady škody sa má prípadne poskytnúť aj náhrada nemajetkovej ujmy spôsobenej osobám oprávneným na jej náhradu po obeti dopravnej nehody, ktorú možno priznať podľa § 13 ods. 2 a 3 platného Občianskeho zákonníka a ktorú treba v širšom ponímaní považovať za škodu na zdraví podľa § 4 ods. 2 písm. a) slovenského zákona o povinnom zmluvnom poistení. To by znamenalo, že náhrada tejto nemajetkovej ujmy by patrila do zodpovednosti, ktorú znáša poisťovateľ v súlade so zmluvou o povinnom zmluvnom poistení. Prvoinštančný súd citoval odôvodnenie uvedeného rozhodnutia Súdneho dvora EÚ (body 47, 49, 50, 51, 52, 53, 54, 55, 56, XX, 59), ktorý rozhodol tak, že: „Článok 3 ods. 1 smernice Rady 72/166/EHS z 24. apríla 1972 o aproximácii právnych predpisov členských štátov týkajúcich sa poistenia zodpovednosti za škodu spôsobenú motorovými vozidlami a kontroly plnenia povinnosti poistenia

tejto zodpovednosti, článok 1 ods. 1 a 2 druhej smernice Rady 84/5/EHS z 30. decembra 1983 o aproximácii právnych predpisov členských štátov týkajúcich sa poistenia zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorových vozidiel, zmenenej a doplnenej smernicou Európskeho parlamentu a Rady 2005/14/ES z 11. mája 2005, a článok 1 prvý odsek tretej smernice Rady 90/232/EHS zo 14. mája 1990 o aproximácii právnych predpisov členských štátov týkajúcich sa poistenia zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorových vozidiel sa majú vykladať v tom zmysle, že povinné poistenie zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla má pokrývať aj náhradu nemajetkovej ujmy spôsobenej blízkym osobám obetí usmrtených pri dopravnej nehode, ak jej náhradu na základe zodpovednosti poisteného za škodu upravuje vnútroštátne právo uplatniteľné v spore vo veci samej. Súd prvej inštancie ďalej dôvodil, že názor ESD v otázke, či má byť aplikované európske právo je rozhodujúci, keďže rozsudky Súdneho dvora EÚ, pokiaľ ide o výklad práva Európskej únie, sú všeobecne záväzné pre členské štáty a presahujú rámec sporu (erga omnes). Ďalej poukázal na to, že v predmetnej právnej veci (Haasová c/a Petřík a Holingerová) k dopravnej nehode došlo na území Českej republiky a rozhodným je teda české právo. Zodpovednosť povinného vyplýva z ust. § 11 a 13 českého Občianskeho zákonníka, pričom česká úprava je totožná s právnou úpravou uvedenou v ust. § 11 a 13 slovenského Občianskeho zákonníka. Keďže podľa záverov Súdneho dvora vnútroštátne právo uplatniteľné v spore vo veci samej upravuje v ust. § 11 a 13 Občianskeho zákonníka náhradu na základe zodpovednosti poisteného za škodu (odsek 58 rozsudku), jednotlivé smernice sa majú vykladať tak, že povinné poistenie zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla má pokrývať aj náhradu nemajetkovej ujmy spôsobenej blízkym osobám obetí usmrtených pri dopravnej nehode (odsek 59 rozsudku). V odseku 42 rozsudku ESD Súdny dvor zdôraznil, že členské štáty musia pri výkone svojich právomocí v tejto oblasti dodržiavať právo Únie a že ustanovenia vnútroštátneho práva nemôžu odňať prvej, druhej a tretej smernice potrebný účinok. Článok 1 druhej smernice stanovil v oblasti zodpovednosti za škodu povinné krytie škody na majetku, ako aj ujmy na zdraví v určitých sumách a článok 1 tretej smernice túto povinnosť rozšíril na krytie ujmy na zdraví spôsobenej všetkým cestujúcim okrem vodiča (odsek 44 rozsudku). Ako je uvedené v odseku 45 rozsudku ESD tak, členské štáty sú povinné zabezpečiť, aby zodpovednosť za škodu spôsobenú prevádzkou motorových vozidiel, ktorá sa uplatňuje podľa ich vnútroštátneho práva, bola pokrytá poistením v súlade s ustanoveniami prvej, druhej a tretej smernice. Sloboda členských štátov určiť, aká škoda bude krytá a aké budú podmienky povinného poistenia, bola obmedzená druhou a treťou smernicou tým, že tieto smernice stanovili povinné krytie niektorých škôd v určitých minimálnych sumách. Medzi škodami, ktoré musia byť kryté, sa v súlade s článkom 1 ods. 1 druhej smernice nachádza najmä ujma na zdraví (odsek 46 rozsudku ESD). V odseku 47 rozsudku ESD je uvedené, že pod pojem ujma na zdraví patrí akákoľvek ujma, ak jej náhradu na základe zodpovednosti poisteného za škodu upravuje vnútroštátne právo uplatniteľné v danom spore, ktorá bola spôsobená zásahom do osobnej integrity, čo zahŕňa tak fyzickú, ako aj psychickú traumu. V dôsledku toho medzi škody, ktoré sa musia nahradiť v súlade s prvou, druhou a treťou smernicou, patrí nemajetková ujma, ktorej náhradu na základe zodpovednosti poisteného za škodu upravuje vnútroštátne právo uplatniteľné v danom spore (odsek 50 rozsudku). Na základe žiadneho ustanovenia v prvej, druhej ani tretej smernici nemožno dospieť k záveru, že normotvorca Únie si želal zúžiť ochranu zaručenú týmito smernicami len na osoby, ktoré sa priamo zúčastnili na škodovej udalosti (odsek 54 rozsudku). Členské štáty teda majú zaručiť, aby náhrada škody podľa ich vnútroštátneho práva zodpovednosti za škodu z dôvodu nemajetkovej ujmy, ktorú utrpeli blízki rodinní príslušníci osôb, ktoré sa stali obeťami dopravnej nehody, bola krytá povinným poistením v určitých minimálnych sumách (odsek 55 rozsudku). V prejednávanej veci by to tak malo byť, pretože blízki rodinní príslušníci obetí dopravnej nehody majú v súlade s § 11 a 13 českého Občianskeho zákonníka nárok na náhradu nemajetkovej ujmy utrpenej v dôsledku úmrtia ich manžela, resp. otca (odsek 56 rozsudku). V nadväznosti na uvedené súd prvej inštancie konštatoval, že vzhľadom k tomu, že aj náš právny poriadok a to tiež v § 11 a § 13 Občianskeho zákonníka upravuje právo blízkych rodinných príslušníkov obeti dopravnej nehody na náhradu nemajetkovej ujmy je nevyhnutné rešpektovať všeobecne záväzný záver Súdneho dvora EÚ, podľa ktorého povinné zmluvné poistenie zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla má pokrývať náhradu nemajetkovej ujmy spôsobenej žalobcovi ako blízkej osoby obeti usmrtenej pri dopravnej nehode.

Zároveň súd poukázal na uznesenia Ústavného súdu SR a to: III: ÚS 646/2015 zo 16.12.2015 a I. ÚS 474/2016-17 zo dňa 17.8.2016, v ktorom konštatoval: „hoci Súdny dvor viackrát zdôraznil, že nie je oprávnený vykladať ustanovenia vnútroštátneho práva, je zjavné, že ako vnútroštátne právo českej republiky, tak aj vnútroštátne právo Slovenskej republiky prostredníctvom konkrétnych ustanovení Občianskeho zákonníka (§ 11 a § 13, pozn.) každého z týchto štátov umožňuje blízkym osobám obetí usmrtených pri dopravných nehodách priznať náhradu nemajetkovej ujmy, ktorá má byť krytá z

povinného poistenia zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla. V Slovenskej republike povinné zmluvné poistenie zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla upravuje zákon č. 381/2001 Z.z. podľa ktorého má aj sťažovateľka ako poisťovateľ oprávnené vykonávať poistenie zodpovednosti na území Slovenskej republiky.“ Zároveň dodal, že „k uvedenému záveru dospel s prihliadnutím na samotný účel povinného zmluvného poistenia zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorových vozidiel a súčasne zohľadňujúc zodpovednosť za neoprávnený zásah osobnosti fyzickej osoby vyvolaný prevádzkou motorového vozidla ako aj aplikujúc extenzívny výklad pojmu náhrada škody.“ Poukázal aj na svoje rozhodnutie I. ÚS 206/2015 z 29.4.2015, ktorým bola obdobná sťažnosť poisťovni odmietnutá ako zjavne neopodstatnená. Prvoinštančný súd vychádzal aj z rozhodovacej praxe Krajského súdu v Košiciach (ktorá vyplýva aj zo záverov rokovania občianskoprávneho kolégia Krajského súdu v Košiciach dňa 18.10.2016), v rozhodovacej činnosti ktorého aj napriek rozhodnutiu NS SR 3Cdo 301/2012 z 31.3.2016 (v zmysle ktorého pasívna legitímácia poisťovne v týchto sporoch nie je daná) prevláda opačný názor, že poisťovňa je pasívne legitimovaná v sporoch o náhradu nemajetkovej ujmy (senáty 6Co, 9Co, 11Co). Uzatvoril, že pasívna legitímácia žalovaného v 2. rade (ktorý je poisťiteľom žalovaného v 1.rade), ako aj jeho povinnosť zaplatiť náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch, vyplýva zo zákona č. 381/2001 Z.z. o povinnom zmluvnom poistení zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla s prihliadnutím na účel tohto zákona a zmysel povinného zmluvného poistenia zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou dopravných prostriedkov. Z ust. § 15 tohto zákona vyplýva všeobecný priamy nárok poškodeného na náhradu škody proti poisťovateľovi zodpovednej osoby a v takom prípade si môže poškodený vybrať či si nárok na náhradu škody uplatňuje buď voči škodcovi alebo poisťovateľovi, alebo voči obidvom súčasne. Súčasťou náhrady škody (ujmy) spôsobenej na zdraví sú nielen ujmy majetkovej povahy ale aj nemajetkové ujmy na základe výslovného znenia zákona, akými sú napr. sťaženie spoločenského uplatnenia, bolesti, ktoré sa odškodňujú v peniazoch. Právna teória prisudzuje zmysle škody aj iným ujмам nemajetkovej povahy, ktoré môžu vzniknúť z porušenia práva v dôsledku zásahu do inej než majetkovej sféry poškodeného t.j. ujмам morálnym, citovým, za ktoré prináleží poškodenému peňažná náhrada. Zo smernice Rady č. 72/166/EHS, č. 90/232/EHS, č. 2000/26/EHS vyplýva, že členské štáty sú povinné prijať všetky opatrenia, ktoré zabezpečia, že zodpovednosť za škodu spôsobenú prevádzkou motorových vozidiel bola pokrytá poistením s cieľom ochrany poistených strán a potenciálnych obetí nehôd a aby akékoľvek škody a ujmy v oblasti povinného poistenia neostali neuhradené. Pri použití eurokonformného výkladu pojmov „náhrada škody“, „škoda na zdraví“ sa v rámci náhrady škody odškodňuje aj nemajetková ujma spôsobená pozostalým po obeti dopravnej nehody, ktorú v širšom ponímaní treba považovať za škodu na zdraví. V tej súvislosti súd opäť poukázal na rozsudok Súdneho dvora EÚ C-22/12 z 24.10.2013 podľa ktorého sa článok 3 ods. 1 Smernice Rady 72/166 EHS z 24.4.1972 o aproximácii právnych predpisov členských štátov týkajúcich sa poistenia zodpovednosti za škodu spôsobenú motorovými vozidlami a kontroly plnenia povinnosti poistenia tejto zodpovednosti, článok 1 ods. 1 a 2 druhej Smernice rady č. 84/5/EHS z 30.12.1983 o aproximácii právnych predpisov členských štátov týkajúcich sa poistenia zodpovednosti za škodu prevádzkou motorových vozidiel zmenenej a doplnenej smernicou Európskeho parlamentu a Rady č. 2005/15EHS z 11.5.2005 a článok 1 prvý odsek tretej Smernice rady 90/232/EHS zo 14.5.1990 o aproximácii právnych predpisov členských štátov týkajúcich sa poistenia za škodu prevádzkou motorových vozidiel sa majú vykladať tak, že povinné poistenie zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorových vozidiel ma pokrývať aj náhradu nemajetkovej ujmy spôsobenú blízkych osobám obetí usmrtených pri dopravnej nehode, ak jej náhradu na základe zodpovednosti za škodu upravuje vnútroštátne právo uplatniteľné v spore vo veci samej. V 56. bode tohto rozsudku konštatoval Súdny dvor, že poškodené osoby pri svojom nároku sa opierajú o § 11 Občianskeho zákonníka, teda majú oporu vo vnútroštátnom práve, v 57. bode rozsudku je uvedené, že tento záver nemôže spochybníť ani okolnosť predložená Slovenskou vládou, podľa ktorej tieto paragrafy patria do tej časti českého i slovenského Občianskeho zákonníka, ktorý sa týka zásahov do ochrany osobnosti a ktorá je v zmysle týchto zákonníkov nezávislá od časti týkajúcej sa zodpovednosti za škodu v pravom zmysle slova. súd musí rešpektovať nielen právo ale aj jeho výklad a aplikácia musí smerovať k spravodlivému výsledku. Právo musí byť predovšetkým nástrojom spravodlivosti, nielen súborom právnych predpisov, ktoré sú mechanicky a formalisticky aplikované bež ohľadu na zmysel a účel toho ktorého záujmu chránené príslušnou normou (nález Ústavného súdu SR č. 2221/07 z 19.3.2008). Z vyššie citovaného rozsudku C-22/12 vyplýva, že tento rozhodol tak, že ak vnútroštátne právo umožňuje rodinných príslušníkom dopravnej nehody požadovať náhradu utrpenej nemajetkovej ujmy, náhrada tejto ujmy musí byť krytá povinným poistením tohto vozidla. Súčasne Súdny dvor upozornil, že aj keď nerozhoduje vnútroštátny spor, tak vnútroštátnemu dvoru prináleží aby rozhodol právnu vec v súlade s rozhodnutím Súdneho dvora, pričom týmto rozhodnutím sú rovnako viazané ostatné vnútroštátne

orgány na ktoré bol podaný návrh s podobným problémom. Spresnil, že ujma na zdraví, ktorá musí byť podľa druhej smernice krytá, predstavuje akúkoľvek ujmu, ktorá bola spôsobená zásahom do osobnej integrity, čo zahŕňa tak fyzickú ako aj psychickú traumu. Preto medzi škody, ktoré sa musia nahradiť v súlade s právom Únie patrí aj nemajetková ujma, ktorej náhradu na základe zodpovednosti za škodu upravuje vnútroštátnej právo uplatniteľné v danom spore. Napokon Súdny dvor uviedol, že ochrana podľa prvej smernice platí pre akúkoľvek osobu, ktorá je podľa vnútroštátnych právnych predpisov upravujúcich zodpovednosť za škodu oprávnená na náhradu škody spôsobenej motorovými vozidlami. Je pravdou, že z ustanovení zákona č. 381/2001 Z.z. nevyplýva, že predmetom poistného krytia je aj náhrada nemajetkovej ujmy za zásah do osobnostných práv pozostalých avšak súd poukazuje aj na dôvodovú správu k tomuto zákonu, z ktorej vyplýva, že usmrtenie pri dopravnej nehode je najzávažnejším dôsledkom tejto udalosti. Podľa súdnej praxe usmrtenie pri dopravnej nehode vyvoláva občianskoprávnu zodpovednosť za škodu avšak aj občianskoprávnu zodpovednosť za neoprávnený zásah do osobnostných práv a preto táto zodpovednosť musí byť predmetom poistného krytia. Ak by náhrada nemajetkovej ujmy pozostalých nemala byť predmetom poistného krytia, tak by to mohlo znamenať značné majetkové riziko subjektov zodpovedajúcich za takúto nemajetkovú ujmu, ktoré by v individuálnych prípadoch mohli viesť až k ich finančnému bankrotu a mohlo by to znamenať ja neistotu pozostalých či im prisúdená náhrada bude aj skutočne poskytnutá, prípadne či vôbec bude vymožiteľná v prípade insolventnosti zodpovedného subjektu. Pri výklade aplikácií právnych predpisov nie je možné opomíňať ich účel a zmysel a platí, že súd nie je absolútne viazaný doslovným znením zákona ale sa smie od neho odchyliť a aj musí ak to vyžaduje účel zákona, história jeho vzniku, systematická súvislosť a podobne. Súd vychádzajúc zo záverov rozhodnutia Súdného dvora EÚ a rozsudkov Ústavného súdu SR a rozhodovacej praxe súdov v obvode Krajského súdu v Košiciach ale aj ďalších súdov (Krajského súdu v Prešove 17Co 10/2012 zo dňa 14.11.2013, sp.zn. 17Co 145/2014 zo dňa 12.2.2015, Krajského súdu v Trnave sp.zn. 24Co 368/2015 zo dňa 1.7.2015, sp.zn. 11Co 116/2013 zo dňa 21.5.2014, sp.zn. 9Co 389/2014 zo dňa 24.2.2015, Krajského súdu v Bratislave sp.zn. 6Co 247/2014 zo dňa 24.11.2014), dospel k záveru, že žalovaný v 2. rade - poisťovňa je v tomto konaní pasívne legitimovaný stotožňujúc sa so závermi týchto rozhodnutí.

5. Po tom ako sa súd prvej inštancie vysporiadal s otázkou pasívnej legitimácie ďalej v odôvodnení rozhodnutia upriamil pozornosť na to, že Ústava SR v článku 19 zabezpečuje právo na ochranu pred neoprávneným zasahovaním do súkromného a rodinného života. Konštatoval, že zásah do osobnostných práv žalobcov je v príčinnej súvislosti s protiprávnym konaním vyplývajúcim z dopravnej nehody, pri ktorej zomrel manžel žalobkyne v 1. rade a otec žalobcov v 2. a 3. rade. Jedná sa o závažný zásah do rodinného a súkromného života žalobcov. Nebolo sporné a potvrdili to aj žalobcovia ako aj vypočutí svedkovia, že v čase keď došlo k jeho usmrteniu tento žil v spoločnej domácnosti so svojou manželkou - žalobkyňou v 1. rade a synom - žalobcom v 2. rade. Žalobkyňa v 3. rade v tom čase už žila oddelene vo svojej vlastnej domácnosti so svojim manželom a dieťaťom v Michalovciach. Svedkovia potvrdili, že pokiaľ ide o vzťah medzi žalobkyňou v 1. rade a nebohým jej manželom, tento bol harmonický a obaja žili usporiadaným manželským životom. K osobe poškodeného nebohého, všetci sa zhodli, že išlo o nekonfliktného, pracovitého a zodpovedného človeka, ktorý bol všeobecne v dedine, v ktorej žil obľúbený. Súd považoval za potvrdené, že po smrti poškodeného všetky práce okolo domu, ktoré vykonával prevažne nebohý poškodený teraz vykonáva žalobca v 2. rade. Svedkovia aj zhodne potvrdili, že medzi žalobcami a nebohým poškodeným boli vytvorené citové väzby, išlo o súdržnú a fungujúcu rodinu smrť manžela žalobkyňu v 1. rade veľmi zasiahla, pretože si s manželom veľmi dobre rozumeli, ich spolužitie bolo harmonické, ich manželstvo bolo uzavreté po päťročnej známosti v roku 1982, takže žili v manželstve 32 rokov a zomrel vo veku 55 rokov. Smrťou manžela sa ich rodina rozpadla, pretože dovtedy ich často navštevovali príbuzní, priatelia, pretože často poriadali grilovačky. Aj dcéra - žalobkyňa v 3. rade k ním chodievala aj s vnúčaťom veľmi často a trávila u nich aj dlhší čas, avšak po smrti manžela prestala k ním chodiť, pretože jej všetko v dome pripomínalo otca. Žalobkyňa v 1. rade sa cíti sama, pretože deti sú už veľké a majú svoje životy a problémy, musela vyhľadať po smrti manžela pomoc psychiatra, pretože mala problémy sa vyrovnáť sa s jeho stratou, trpela stavmi úzkosti hlavne keď sa ráno zobudila a nebol pri nej manžel na čo bola zvyknutá. Kvôli týmto problémom užíva aj antidepresíva, spočiatku vo väčšom množstve, teraz už menej ale bez nich by nemohla fungovať v práci a doma. S manželom mali spoločné plány opraviť a zrekonštruovať dom, šetrili na to peniaze, chceli ísť na spoločnú dovolenku k moru, do Tatier aj s vnukom. Spoločne s manželom pracovali v záhrade, stále boli spolu. Poškodený bol dobrým otcom, venoval sa deťom od ich narodenia, viac na otca bola citovo naviazaná žalobkyňa v 3. rade - dcéra ale aj so synom - žalobcom v 2. rade mal veľmi dobrý vzťah. Žalobca v 2. rade vo svojej výpovedi poukázal na to, že s otcom mali veľmi dobrý vzťah, teraz užíva pravidelne lieky

kvôli tomu, že ešte pred smrťou otca mu psychiater diagnostikoval psychickú poruchu, ktorá sa však po smrti otca zhoršila. Žalobkyňa v 3. rade - dcéra poškodeného potvrdila, že otec bol veľmi spoločenský a dobrý človek, ktorý sa im ako deťom venoval od ich narodenia. Pomáhal jej aj potom čo sa vydala pri rekonštrukcii ich bytu, pretože bol fyzicky zdatný a zručný. Potom čo sa odsťahovala z rodičovského domu a keď sa im narodil syn, tak trávila často dni u rodičov, pretože chcela aby si vnuka užili. Nebohý poškodený mal veľmi dobrý vzťah s vnukom, trávil s ním veľmi veľa času a po jeho smrti mu bolo veľmi ťažké vysvetliť kde jej dedko a ešte dlho, niekoľko mesiacov po jeho smrti sa na dedka vypytoval, hľadal ho a čakal. Tvrdila, že od smrti otca, ktorá ju veľmi zasiahla, má pocity strachu pretože má obavy o svoju rodinu, manžela, dieťa ako aj o svoju matku, že sa im môže stať to čo otcovi. Schudla, je úzkostlivá a bojazlivá a preto vyhľadala po konzultácii s psychológom tiež pred mesiacom pomoc psychiatra, aj keď s týmito problémami bojovala od smrti otca, tak to urobila až teraz. Tiež užíva lieky na zmiernenie týchto stavov, ale nie pravidelne.

Súd poukázal aj na rozhodnutia NS SR: sp. zn. 1 Cdo 77/2009 z 27. októbra 2010, 17. februára 2011 sp. zn. 5 Cdo 265/2009 17. februára 2011, sp. zn. 4 Cdo 168/2009 z 20. apríla 2011, sp. zn. 2 Cdo 194/2011 z 27. novembra 2012 osvedčujúce jednotný názor, v zmysle ktorého súčasťou práva na ochranu súkromia chráneného ustanovením § 11 Občianskeho zákonníka je aj rodinný život spočívajúci v udržiavaní a rozvíjaní vzájomných citových, morálnych a sociálnych väzieb medzi najbližšími osobami, a konanie, ktoré spôsobilo násilné pretrhnutie týchto väzieb stratou člena rodiny, je konaním nesúcim znaky neoprávneného zásahu do chránených osobnostných práv pozostalých členov rodiny. Smrť rodinných príslušníkov fyzickej osoby pri dopravnej nehode, ktorú títo rodinní príslušníci a ani fyzická osoba nezavinili, je neoprávneným zásahom do práva fyzickej osoby na súkromný a rodinný život oprávnených osôb a bolo zasiahnuté zavinením dopravnej nehody, pri ktorej zahynul ich blízky príbuzný (manžel a otec). Z rozsudku Najvyšší súd Slovenskej republiky sp. zn. 5 Cdo 265/2009 citoval: „ak medzi fyzickými osobami existujú sociálne, morálne, citové a kultúrne vzťahy vytvorené v rámci ich súkromného a rodinného života, môže porušením práva na život jednej z nich dôjsť k nedovolenému zásahu do práva na súkromie druhej z týchto osôb. Takýmto protiprávnym zásahom tretej osoby do práva na súkromie, resp. práva na rodinný život môže byť ďalšiemu účastníkovi vzťahu spôsobená taká ujma, ktorá mu čiastočne alebo úplne bráni naplňať jeho citové potreby, t.j. nemajetková ujma postihujúca inú ako majetkovú sféru, sféru osobnostnú, ku ktorej nepochybne patrí aj citová (emocionálna) sféra. Ak dôjde k smrti jedného z členov rodinného vzťahu, pozostalá osoba môže utrpieť citovú ujmu vo forme šoku, smútku zo straty blízkej osoby a takisto aj spoločensva (vzťahu) s blízkou osobou“. Na inom mieste odôvodnenia tohto rozsudku Najvyšší súd Slovenskej republiky konštatoval, že „zásah do emocionálnej sféry fyzickej osoby, spôsobený protiprávnym konaním tretej osoby, následkom ktorého je úmrtie blízkej osoby, zakladá právo domáhať sa ochrany osobnosti podľa ustanovení Občianskeho zákonníka o ochrane osobnosti“ (R13/2013). Konštatoval, že v prípade žalobcov došlo k neoprávnenému zásahu do súkromia žalobcov chráneného § 11 Občianskeho zákonníka, ktorého súčasťou je aj rodinný život, kedy z objektívneho pohľadu je strata z jedného členov tohto spoločenstva celkom neodčiniteľnou ujmu, ktorá dopadá na zostávajúcich členov rodiny a preto primeraným zadosťučinením v tomto prípade je aj náhrada nemajetkovej ujmy v peniazoch v zmysle § 13 Občianskeho zákonníka. V prípade neoprávneného zásahu do týchto práv majú dotknuté osoby nárok sa v prvom rade domáhať zdržania neoprávnených zásahov, ďalej odstránenia následkov neoprávneného zásahu a poskytnutia primeraného zadosťučinenia. Návrh na poskytnutie primeraného zadosťučinenia sleduje priznanie satisfakcie fyzickej osobe, ktorej osobnostné právo bolo porušené so zreteľom na to, že zásah obvykle nemožno odčiniť obnovením pôvodného stavu. Satisfakcia prichádza do úvahy v prvom rade v povahe morálnej, napr. ospravedlnenie, nárok na priznanie finančnej satisfakcie (náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch prichádza do úvahy len vtedy ak by sa morálna satisfakcia nezadala postačujúca). Súd prvej inštancie uzavrel, že v dôsledku predmetnej dopravnej nehody spôsobenej žalovaným v 1. rade došlo k zásahu osobnostných práv žalobcov a to tak, že došlo k narušeniu celistvosti rodiny a teda bolo zasiahnuté do ich rodinného a súkromného života a následky sú trvalé a neodstrániteľné, keď ochudobnenie žalobcov v citovej oblasti je nenapraviteľné. Strata jedného z členov rodiny je neodstrániteľnou ujmu, ktorá postihuje všetkých členov rodiny. V dôsledku tragickej nehody smrti manžela a otca žalobcov následkom tejto dopravnej nehody došlo k nesmierne závažnej ujme, ktorá spočíva v strate milovaného manžela, čím je žalobkyňa v 1. rade - manželka do budúca ochudobnená o rodinný život, avšak aj v citovej strate, pretože žalobkyňa v 1. rade smrťou manžela stratila jeho lásku a radosť, ktorú s ním prežívala 32 rokov ich spoločného spolužitia. Zároveň aj utrpela citovú ujmu, ktorá spočíva v jej pocitoch smútku zo straty milovanej a blízkej osoby. Aj pokiaľ ide o žalobcov v 2. a v 3. rade, tak títo stratili svojho otca, s ktorým mali vytvorený citový vzťah, stratili otcovskú lásku a aj možnosť s ním prežívať ďalšie chvíle. Takisto utrpeli citovú ujmu, ktorá tiež spočíva v smútku a v

nepríjemných pocitoch úzkosti. Žalovaný v 1. rade svojim protiprávnym konaním, ktoré spočívalo v tom, že nerešpektoval ustanovenia zákona č. 8/2009 Z.z. o cestnej premávke v znení neskorších predpisov (§ 4 ods. 1 písm. c), § 16 ods. 1 cit. zák.) zasiahol do osobnostných práv žalobcov a to do ich práva na súkromný a rodinný život a ide o taký závažný zásah do práv a ochranu ich osobnosti, že žiadna z morálnych foriem zadosťučinenia nie je postačujúca a preto sú to predpoklady na priznanie ujmy v peniazoch.

6. K určeniu výšky náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch súd prvej inštancie vychádzal z úvahy, že Občiansky zákonník neustanovuje žiadne medze, avšak § 13 ods. 3 Obč. zák. zakotvuje taxatívne dve kritéria: závažnosť vzniknutej nemajetkovej ujmy (čím závažnejšia je čo do svojej intenzity i svojho trvania, tým vyššia by mala byť aj čiastka peňažného zadosťučinenia) a okolnosti, za ktorých k neoprávnenému zásahu do osobnosti fyzickej osoby došlo (pričom vždy musia byť zisťované okolnosti nielen na strane pôvodcu zásahu, ale aj na strane postihnutej osoby, konkrétne, napríklad, aký je podiel postihnutej osoby na priebehu činnosti pôvodcu, vyúsťujúcej do neoprávneného zásahu). Pokiaľ ide o závažnosť vzniknutej nemajetkovej ujmy v prípade žalobcov došlo protiprávnym konaním žalovaného v 1. rade k z nevratnému a závažnému následku spočívajúcemu v smrti manžela žalobkyne v 1. rade a otca žalobcov v 2. a v 3. rade. Títo prišli o možnosť zachovávať s ním sociálne a citové väzby a utrpeli aj citovú traumu. Citová, sociálna a morálna ujma žalobcov bola v príčinnej súvislosti s protiprávnym konaním žalovaného v 1. rade. Súd pri určení výšky peňažnej náhrady v tomto prípade prihliadol na to, že sa jedná o nenapraviteľný následok, ktorý vznikol v dôsledku smrteľného zranenia manžela a otca žalobcov pri dopravnej nehode ako aj na to, že žalobcovia utrpeli v dôsledku toho citovú, morálnu aj sociálnu ujmu, keď náhle a nečakane prišli o otca a manžela. tento zomrel v pomerne mladom veku (55 ročný). Strata jedného z členov rodiny je neodčiniteľnou ujmov, ktorá postihuje všetkých členov rodiny. V tomto prípade ide o zavinenú smrť blízkej osoby, ktorá predstavuje vážnu nemateriálnu ujmu pre rozvíjanie a napĺňovanie osobnosti postihnutej fyzickej osoby vzhľadom na vzájomné úzke a pevné sociálne, citové a kultúrne väzby. Súd postupoval pri posudzovaní rozsahu tejto náhrady podľa svojej úvahy podľa (§ 191 CSP) a vychádzal aj z porovnania s priznanými nárokmi z tohto titulu v obdobných prípadoch v okolitých štátoch. Poukázal na judikatúru rakúskeho najvyššieho súdu, rozhodnutia v Maďarsku, Taliansku. Uviedol, že v Čechách zaviedol predtým platný Občiansky zákonník paušálne sumy odškodnenia v ust. § 444 ods. 3, v prípade občianskoprávnej zodpovednosti, tieto paušálne sumy sa pohybovali medzi 7.500,- € až 10.000,- €, ale nový Občiansky zákonník účinný od 01.01.2014 prenecháva určenie výšky náhrady nemajetkovej ujmy na úvahu sudcu. V § 2959 ČOZ pri usmrtení alebo zvlášť závažnom ublížení na zdraví je povinný škodca poskytnúť peňažnú náhradu manželovi, rodičovi, dieťaťu alebo inej blízkej osobe za duševné útrapy týchto osôb plne vyvažujúcich ich utrpenie. Pokiaľ nemožno výšku náhrady takto určiť, určí sa podľa zásad slušnosti. Hodnota usporiadaného rodinného života, resp. hodnota žiaľu, smútku a bolesti pri narušení rodinných vzťahov úmrtím blízkej osoby je nevyčíslená v peniazoch. To však automaticky neznamená, že súvisiaca výška náhrady za nemajetkovú ujmu je prakticky z hľadiska hornej hranice neobmedzená. Dôvodil, že aj v rozhodovacej praxi súdov SR sú tiež odlišné sumy nemajetkovej ujmy priznanej pozostalým (napr. rozsudkom OS Poprad č.k. 17C 19/2011-19 zo dňa 17.5.2013 bola priznaná náhrada nemajetkovej ujmy v sume 10.000,- €).

Pokiaľ ide o určenie výšky nemajetkovej ujmy vo vzťahu k žalobkyňi v 1. rade - manželke nebohého X. U. súd pri stanovení výšky nemajetkovej ujmy vzal do úvahy skutočnosť, že v čase úmrtia jej manžela pri dopravnej nehode tento bol ešte v produktívnom veku, mal 55 rokov, ich manželstvo bolo harmonické a trvalo 32 rokov a teda plynutím času sa ich vzájomný vzťah ako manželov rozvinul už v celej šírke vzájomných väzieb a preto strata blízkeho človeka - manžela a s tým súvisiace utrpenie a bolesť sú veľmi výrazné a ide o nezvratný stav. Zároveň vzal do úvahy aj skutočnosť, že žalobkyňa v 1. rade sa od smrti manžela lieči ambulantne u psychiatra (od 17.12.2014) pre duševnú poruchu prechodného rázu, ktorá vznikla v príčinnej súvislosti s úmrtím manžela a užíva antidepresívnu liečbu, ktorá dosiaľ trvá čo vyplýva z predloženej lekárskej správy vyhotovenej psychiatrom U.. U. V. (č.l. 101). Súd vzal však na druhej strane do úvahy, že žalobkyňa má dve deti - žalobcov v 2. až 3. rade (so žalobcom v 2. rade žije v spoločnej domácnosti) a vnuka, v ktorých má výraznú oporu pri zvládaní straty manžela. Súd pri určení výšky nemajetkovej ujmy žalobcov v 2. a 3. rade - detí poškodeného vzal do úvahy, že z výsledkov vykonaného dokazovania bolo zistené že ich vzájomné vzťahy rodič - dieťa boli tiež veľmi dobré. Žalobca v 2. rade s ním v čase dopravnej nehody žil v spoločnej domácnosti a žalobkyňa v 3. rade bývala oddelene, má už vlastnú rodinu na čo súd prihliadol. Zohľadnil aj to, že z lekárskej správy vyhotovenej psychiatrom U.. U. V. (č.l. 102) nevyplýva tvrdenie žalobcu v 2. rade, že jeho zdravotný stav sa v dôsledku smrti otca zhoršil, v správe sa len konštatuje, že sa lieči pre duševnú poruchu od 24.2.2014 (ešte pred nehodou) a liečba trvá. Takže jeho zdravotný stav nesúvisí s úmrtím otca. Na

druhej strane však vzal do úvahy, že smrťou otca bola narušená celistvosť rodiny, vzťahy rodiča s deťmi a teda bolo zasiahnuté do ich súkromného a rodinného života. Následky sú trvalé a neodstrániteľné, keďže ochudobnenie v citovej oblasti je nenapraviteľné. Strata jedného z členov rodiny ako spoločenstva je úplne neodstrániteľnou ujmu, ktorá postihne všetkých členov rodiny. Smrť ich otca (manžela) - blízkej osoby vzhľadom na ich vzájomné úzke a pevné sociálne, morálne, citové a kultúrne väzby predstavuje vážnu nemateriálnu ujmu pre rozvíjanie a naplňovanie osobnosti postihnutej fyzickej osoby. Na druhej strane v porovnaní so žalobkyňou v 1. rade tak žalobcovia v 2. a 3. rade majú už vlastné životy, žalobkyňa v 2. rade je vydatá žije s manželom a dieťaťom a má už vlastnú rodinu. Žalobca v 2. rade je dospelý a tiež má svoj vlastný život a možnosť si založiť rodinu. Súd preto berúc do úvahy uvedené skutočnosti a uvedenú európsku súdnu prax ako súdnu prax tunajších súdov vychádzajúc zo zásady slušnosti dospel k záveru, že žaloba je sčasti čo do výšky náhrady nemajetkovej ujmy z titulu ochrany vlastnej osobnosti, a to ich práv na súkromie a rodinný život dôvodná. V tomto prípade za primeranú považoval výšku nemajetkovej ujmy u žalobkyne v 1. rade v sume 20.000,- € a u žalobcom v 2. a 3. rade v sume po 15.000,- € u každého z nich, ktoré zohľadňujú neodstrániteľný následok spočívajúci v smrti poškodeného - manžela a otca a dôsledky, ktoré táto strata u žalobcov vyvolala.

7. Súd pri určení výšky nemajetkovej ujmy prihliadol aj na zavinenie poškodeného, ktorý sa podľa súdu prvej inštancie podieľal na zavinení dopravnej nehody v rozsahu 20%. K tomuto záveru dospel súd vychádzajúc zo záverov dokazovania v trestnom konaní, z ktorých vyplýva, že k nehode došlo tak, že potom čo vodič vozidla značky vozidla Ford Focus zastavil v pravom jazdnom pruhu na vozovke a potom čo posádka vozidla vrátane nebohého vystúpila z auta, došlo k zrážke s vozidlom zn. Volkswagen Bora, ktorý viedol žalovaný v 1. rade. Tieto skutočnosti v tomto konaní potvrdili aj vypočutí svedkovia R. Z. a P. Y. (č.l. 116-118 spisu). Znalec sa vyjadril, že vodič vozidla značky Ford Focus vytvoril tým, že auto odstavné neočakávanú a neoznačenú prekážku na vozovke pre vozidlo Volkswagen Bora, pričom z technického hľadiska mal po zastavení zapnúť výstražnú funkciu smerových svetiel a v reflexnej veste dať na vozovku výstražný trojuholník a tak by mohol nehode zabrániť. Z uvedeného vyplýva, že tieto povinnosti mal splniť vodič vozidla a nie nebohý poškodený, ktorý bol len spolujazdcom. Na druhej strane sa však v odôvodnení tohto rozsudku konštatuje, že aj keď toto vozidlo v dôsledku neočakávanej technickej poruchy vytvorilo prekážku, tak iné vozidlá ho dokázali obísť bez toho aby došlo k ohrozeniu účastníkov cestnej premávky, resp. k dopravnej nehode a teda vodiči dokázali reagovať včas na prekážku a vyhnúť sa jej. Súd však skonštatoval aj skutočnosť, že aj posádka odstaveného vozidla vrátane nebohého poškodeného rovnako porušila pravidlá cestnej premávky, ktorý tiež rovnako vozidlo neoznačili výstražným trojuholníkom, rovnako po vystúpení z vozidla neboli oblečení v reflexných vestách a teda svojim konaním tiež prispeli k vzniku dopravnej nehody a súd na tieto skutočnosti prihliadol pri ukladaní trestu žalovanému v 1. rade a posúdil ich konanie ako spoluzavinenie poškodených pri dopravnej nehode. Poškodený tiež porušil svoje povinnosti ako účastník cestnej premávky dodržiavať pravidlá cestnej premávky, keď bol povinný správať sa disciplinovane a ohľaduplne tak, aby neohrozil bezpečnosť alebo plynulosť cestnej premávky, pritom je povinný prispôbiť svoje správanie najmä stavebnému, dopravno-technickému stavu cesty, situácii v cestnej premávke, poveternostným podmienkam a svojim schopnostiam (§ 3 a § 5 ods. 2 písm. a/ zák. č. 8/2009 Z.z. o cestnej premávke), to znamená, že keď už vystúpil z auta tak nemal sa pohybovať na vozovke bez označenia odevu reflexnými prvkami a ak ich nemal k dispozícii tak sa mal postaviť za krajnicu vozovky na bezpečné miesto aby tak zabránil tomu, že prípadne ho zrazí auto, čo sa aj stalo. Z tohto dôvodu je potrebné na zavinenie prihliadať podľa § 441 Obč. zákonníka. Čo sa týka námietky žalobcov, že nie je možné v týchto sporoch prihliadať na zavinenie poškodeného súd poukazuje na to, že rozhodovacia prax súdov je aj opačná (napr. rozsudok Krajského súdu v Trnave sp. zn. 24Co 368/2015 zo dňa 1.7.2015).

8. S prihliadnutím na spoluzavinenie poškodeného v rozsahu 20% preto súd priznal nemajetkovú ujmu žalobkyne v 1. rade vo výške 16.000,- € (20.000 € - 4.000,- €) a žalobcom v 2. a 3. rade každému po 12.000,- € (15.000,- € - 3.000,- €), ktoré sumy sú povinné žalovaní v 1. a 2. rade im zaplatiť spoločne a nerozdielne. V prevyšujúcej časti súd žalobu zamietol.

9. O trovách konania súd prvej inštancie rozhodol podľa § 255 ods. 1, 2 a § 262 ods. 1 CSP a priznal úspešným žalobcom náhradu trov konania voči neúspešným žalovaným v plnom rozsahu z priznanej sumy, nakoľko rozhodnutie súdu záviselo od úvahy súdu, takže mali vo veci plný úspech (§ 255 ods. 1 CSP).

10. Proti uvedenému rozsudku podali odvolanie žalobcovia v 1. až 3.rade, žalovaný v 1.rade, aj žalovaný v 2.rade.

11. Žalobcovia v 1. až 3.rade podali odvolanie z dôvodov podľa § 365 ods. 1 písm. f/ a písm. h/ CSP, pričom ako prvé vyjadrili nesúhlasné stanovisko s výškou spoluzavinenia poškodeného nebohého V. U. ustálenou súdom prvej inštancie vo výške 20 %. Žalobcovia majú za to, že aj keď jeho spoluzavinenie vyplýva aj z trestného spisu sp.zn. 3T/58/2015, podľa ich názoru jeho spoluzavinenie bolo minimálne. Poukázali predovšetkým na samotný rozsudok v trestnej veci sp.zn. 3T 58/2015, z ktorého okrem iného vyplýva, že pred dopravnou nehodou prešli pred samotným žalovaným v 1. rade ešte minimálne dve motorové vozidlá a ich vodiči boli schopní prispôbiť vedenie motorového vozidla aktuálnej dopravnej situácii a stavu vozovky. Preto tak mohol urobiť aj samotný žalovaný v 1. rade. Žalovaný v 1. rade však nevenoval dostatočnú pozornosť situácii v cestnej premávke, neprispôobil rýchlosť jazdy povahe vozovky a poveternostným podmienkam a na rozdiel od vodičov jazdiacich pred ním nedokázal vozidlo, ktoré stálo na vozovke, obísť bez toho, aby došlo k ohrozeniu účastníkov cestnej premávky.

Ďalej sa žalobcovia nestotožnili ani s výškou peňažnej náhrady stanovenou súdom prvej inštancie na základe voľnej úvahy. Zdôraznili, že súd musí prihliadnuť pri stanovení peňažnej náhrady na závažnosť vzniknutej ujmy a okolnosti, za ktorých k porušeniu práva došlo, ako aj k požiadavke nezneužívania tohto právneho prostriedku na neprípustné obohacovanie, pričom judikatúra súdov v oblasti ochrany osobnosti sa zhoduje na primárnom význame vyrovnávacieho charakteru náhrady nemajetkovej ujmy, resp. zmiernenie nepriaznivého následku neoprávneného zásahu. Poukázali na stanovisko Ústavného súdu Českej republiky (sp.zn. I. ÚS 2844/14), ktorý konštatoval, že je nutné použiť princíp proporcionality tiež spôsobom porovnania čiastky tejto náhrady prisúdennej v iných prípadoch. Žalobcovia tak upriamili pozornosť na iné rozhodnutia súdov Slovenskej republiky, v ktorých boli priznané náhrady nemajetkovej ujmy napr. vo výške 90.000 € rodičom zomrelého a po 10.000 € súrodencom (rozsudok Krajského súdu v Nitre 9 Co 330/2012), v inom prípade spolu 400.000 € (po 100.000 € jednotlivým žalobcom-manželovi, deťom a rodičovi, Okresný súd Senica 3C 174/2009), v inom prípade 40.000 € manželovi (Krajský súd v Trnave 24 Co 368/2015-311), v ďalšom prípade po 30.000 € manželovi a každému z detí (rozsudok Krajského súdu v Košiciach 5Co 287/2015), alebo 150.000 € manželovi (Krajský súd v Trnave 10Co 909/2015). Ďalej zdôraznili, že priznanie náhrady nemajetkovej ujmy je potrebné tiež vnímať v kontexte ekvivalencie finančného plnenia vo vzťahu k cenovým reláciám v súčasnej dobe v porovnaní s následkami spôsobenými nenahraditeľnou stratou príbuzného žalobcov a zohľadňovať životnú úroveň v danej krajine, t.j. výška náhrady nemôže byť rovnaká ako v dobe, kedy boli vydávané rozhodnutia, na ktoré poukazuje súd prvej inštancie (roky 2003, 2004, 2011). S poukazom na uvedené žalobcovia majú za to, že priznaná výška náhrady nemajetkovej ujmy v zmysle zásad slušnosti a naplnenia požiadavky morálnej správnosti nie je spôsobilá naplniť reštitučnú podstatu kompenzácie.

Vyjadrili zároveň názor, že súd prvej inštancie nedostatočne prihliadol na postoj žalovaného v 1. rade, ktorý v trestnom konaní popieral vinu a žalobcom sa za svoje konanie neospravedlnil, neposkytol im žiadnu náhradu. Žalobcovia navrhli, aby odvolací súd zmenil napadnuté rozhodnutie tak, že žalobe vyhovie v plnom rozsahu, alternatívne, aby zrušil rozhodnutie súdu prvej inštancie a vrátil vec na ďalšie konanie a nové rozhodnutie. Uplatnili si náhradu trov odvolacieho konania.

12. Žalovaný v 1. rade podal odvolanie z dôvodov podľa § 365 ods. 1 písm. f/ a písm. h/ CSP a navrhol, aby odvolací súd vrátil vec súdu prvej inštancie na ďalšie konanie a nové rozhodnutie, eventuálne, aby sám rozhodol vo veci tak, že zmení rozsah náhrady nemajetkovej ujmy a prizná žalobcom v 1., 2. a 3. rade oveľa nižší rozsah nemajetkovej ujmy. Uplatnil si náhradu trov konania. Žalovaný v 1. rade teda nenamietal rozsudok v tej časti, že bol zaviazaný na plnenie spoločne a nerozdielne so žalovaným v 2. rade, ale namietal výšku priznanej nemajetkovej ujmy. Poukázal na to, že nebohý X. U. sám svojím konaním prispel k tomu, že nastal smrteľný následok, ktorú skutočnosť je potrebné zohľadniť. Zároveň zdôraznil, že prvoradou pri náhrade nemajetkovej ujmy je zásada primeranosti zadosťučinenia, pričom zásada individualizácie sankcie znamená, že druh, kombinácia a intenzita sankcií musí byť v konkrétnom prípade stanovená tak, aby zodpovedali všetkým okolnostiam a osobitostiam konkrétneho prípadu. Zdôraznil, že u neho sa nejednalo o hrubú neobstarlivosť, nakoľko osobné motorové vozidlo riadil mimo obce 90km/hod. rýchlosťou v stave bez požitia alkoholických nápojov, keď v skorých ranných hodinách za tmy v miernej zákrute mu vytvorilo prekážku neosvetlené motorové vozidlo, z ktorého predtým spolu s ďalším spolucestujúcim vystúpil X. U. a nachádzal sa pri zadnej ľavej strane motorového vozidla (tlačil ho) bez reflexnej vesty bez toho, aby za motorovým vozidlom bol umiestnený výstražný trojuholník. Žalovaný brzdil, avšak dostal šmyk a narazil do motorového vozidla, v dôsledku čoho došlo aj k usmrteniu poškodeného. Poukázal na to, že bol v trestnom konaní uznaný vinným a bol mu uložený

trest odňatia slobody v trvaní 24 mesiacov, výkon ktorého mu bol podmienenčne odložený na skúšobnú dobu v trvaní 30 mesiacov a zároveň mu bol uložený trest zákazu činnosti viesť motorové vozidlá všetkých druhov na dobu 48 mesiacov. Podľa žalovaného v 1. rade samotný dlhodobý trest uložený v trestnom konaní a zákaz činnosti viesť motorové vozidlá je zadosťučinením pre žalobcov a zároveň uviedol, že sa ospravedlnil poškodeným a poistnú udalosť oznámil žalovanému v 2. rade. Žalovaný v 1. rade vyjadril názor, že spoluvina poškodeného nebola súdom prvej inštancie ustálená správne na 20%, pretože podľa jeho posúdenia sa pohybuje minimálne v rozsahu 50%. Zároveň vo vzťahu k určení náhrady nemajetkovej ujmy poukázal na to, že obaja žalovaní v 2. a 3. rade sú plnoleté osoby, preto smrť otca u nich nezanechala také závažné duševné následky, aké by zanechala na neplnoletých osobách a zároveň žalobkyňa v 3. rade už niekoľko rokov nežila v rodine otca, je vydatá, má maloleté dieťa, žila vlastný rodinný život, preto spôsobený následok nezakladá priznanie nemajetkovej ujmy v rozsahu rozhodnutia súdom prvej inštancie. Napokon žalovaný v 1. rade upriamil pozornosť na svoje majetkové a zárobkové pomery, ktoré síce nemôžu byť určujúcim kritériom v tejto veci, ale uviedol, že jeho príjem činí 460 €, z ktorého, ak sa odpočítajú najskromnejšie výdavky na živobytie a bývanie 200 €, neostávajú mu prostriedky na úhradu priznanej náhrady nemajetkovej ujmy.

13. Žalovaný v 2. rade podal odvolanie z dôvodov podľa § 365 písm. a/, b/, d/, f/ a h/ CSP. Má za to, že rozhodnutie súdu prvej inštancie vychádza z nesprávneho právneho posúdenia, keď súd konštatoval, že žalovaný v 2. rade je v konaní pasívne vecne legitimovaný a zaviazal ho na náhradu nemajetkovej ujmy v súdom stanovenej výške. Predovšetkým žalovaný v 2. rade odmieta právny názor súdu prvej inštancie o jeho pasívnej vecnej legitimácii, keďže rozhodnutia, na ktoré poukazoval súd prvej inštancie boli vydané ešte pred rozhodnutím Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp.zn. 3 Cdo 301/2012 zo dňa 31.3.2016. Pokiaľ súd prvej inštancie svoj právny názor podoprel aj uznesením Ústavného súdu SR, žalovaný v 2. rade zdôraznil, že ústavný súd netvorí súčasť systému všeobecných súdov, a preto úlohou ústavného súdu nie je zastupovať všeobecné súdy, ktorým predovšetkým prislúcha interpretácia a aplikácia zákonov. Žalovaný v 2. rade preto zdôraznil závery obsiahnuté v rozhodnutí Najvyššieho súdu SR sp.zn. 3 Cdo 301/2012 zo dňa 31.3.2016, ktorý potvrdil dovtedajšiu rozhodovaciu činnosť Najvyššieho súdu SR, v zmysle ktorej pasívna legitimácia poisťovne v konaní o náhradu nemajetkovej ujmy nie je daná, pričom z odôvodnenia vyplýva, že zohľadnil aj rozhodnutie Súdneho dvora C-22/2012 vo veci Haasová.

Žalovaný v 2. rade zároveň vyjadril nesúhlas aj s výškou stanovenej náhrady nemajetkovej ujmy v danom prípade, pričom zdôraznil, že intenzita zásahu nebola v konaní riadne preukázaná vo vzťahu k žalobcom v 2. a 3. rade, keď títo žiadnym spôsobom nepreukázali psychickú ujmu tak zásadného významu, ktorej by prináležala iná forma zadosťučinenia ako nepeňažná. Z vykonaného dokazovania zároveň vyplýva, že psychický stav žalobkyne v 1. rade sa neustále zlepšuje. Súdom prvej inštancie neprihliadol ani na vysoký satisfakčný charakter trestného konania a odsudzujúceho rozsudku a skutočnosť, že žalovaný v 1. rade vyjadril úprimnú ľútosť nad tým, čo sa stalo. Žalovaný má za to, že rozhodnutie súdu prvej inštancie vychádza z nesprávneho právneho posúdenia, resp. súd prvej inštancie dospel na základe vykonaných dôkazov k nesprávnym skutkovým zisteniam, keď pri rozhodovaní o výške priznanej náhrady nemajetkovej ujmy odignorovalo rozhodovaciu prax všeobecných súdov, ako aj príslušnú judikatúru, pričom žalovaný v 2. rade poukázal opakovanie na rozhodnutie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky 3Cdo/301/2012, v zmysle ktorého priznanie peňažnej náhrady za zásah do práv na ochranu osobnosti je možné len vo výnimočných situáciách. Podľa žalovaného sa súd prvej inštancie pri určení výšky nedržal kritérií, na ktoré sám poukázal v odôvodnení, a to závažnosti vzniknutej nemajetkovej ujmy a okolností, za ktorých k neoprávnenému zásahu do osobnosti došlo, pričom žalovaný poukázal na to, že žalobkyňa v 3. rade býva oddelene, má už vlastnú rodinu, pričom žalobkyňa v 1. rade žije v spoločnej domácnosti so žalobcom v 2. rade a má dve deti a vnuka, v ktorých má výraznú oporu pri zvládaní straty manžela. Žalovaný v 2. rade poukázal aj na spoluzavinenie poškodeného a vyjadril názor, že vzhľadom na skutkové okolnosti tohto prípadu by náhrada nemajetkovej ujmy v prospech žalobcov v iných krajinách s najväčšou pravdepodobnosťou priznaná nebola.

Podľa žalobcu súd prvej inštancie rozsudok nedostatočne odôvodnil, čo zakladá inú vadu konania.

Napokon žalovaný v 2. rade rozporoval aj závery súdu, ktorý určil, že žalovaní v 1. a 2. rade sú povinní spoločne a nerozdielne zaplatiť žalobcom stanovenú výšku nemajetkovej ujmy napriek tomu, že podľa jeho názoru, že vzťah medzi žalovaným v 1. rade ako škodcom a žalovaným v 2. rade ako poisťovateľom škodu, nie je vzťahom upraveným v ust. § 511 OZ a v prípade žalovaného v 1. rade a žalovaného v 2. rade tak nie je daná pasívna solidarita na strane žalovaných.

Vo vzťahu k priznaným trovám konania žalovaný v 2. rade má za to, že postup súdu, ktorý priznal žalobcom nárok na náhradu trov konania v plnom rozsahu z priznanej sumy, nemá oporu v žiadnom, t.č. účinnom procesnoprávnom predpise, nakoľko princíp vyjadrený v ust. § 142 ods. 3 O.s.p. vychádza z už neúčinného procesného právneho predpisu a nie je uplatniteľný počas účinnosti Civilného sporového poriadku. Podľa názoru žalovaného v 2. v uvedenom prípade je nutné aplikovať ust. § 255 CSP o úspechu v konaní. Žalovaný v 2. rade preto navrhol, aby odvolací súd rozsudok súdu prvej inštancie zmenil tak, že žalobu žalobcov voči žalovanému v 2. rade v celom rozsahu zamietne a prizná žalovanému v 2. rade nárok na náhradu trov prvoinštančného aj odvolacieho konania, alternatívne, aby rozsudok zrušil a vec vrátil súdu prvej inštancie na ďalšie konanie.

14. Žalobcovia v 1., 2. a 3. rade sa vyjadrili k podaným odvolaniam zo strany žalovaného v 1. rade a žalovaného v 2. rade, pričom pripojili rozhodnutie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 8Cdo/115/20156, ktorým Najvyšší súd Slovenskej republiky odmietol dovolanie žalovaného vo veci, v ktorej súd prvej inštancie a odvolací súd priznali každému zo žalobcov po 30.000 €, čo okrem iného potvrdzuje zákonnosť aj nimi uplatneného nároku. Zdôraznili, že trest uložený žalovanému v 1. rade v trestnom konaní v žiadnom prípade nemôže zmierniť utrpenú bolesť žalobcov, čo je zrejme z vykonaného dokazovania a zároveň súdna prax už dávnejšie ustálila, že pri tak vysokom zásahu do nemajetkovej ujmy pozostalým s nenapraviteľným následkom - smrťou, v žiadnom prípade nestačí na nápravu len satisfakčný charakter trestného konania. Vo vzťahu k spoluzavineniu poškodeného opakovane poukázali na skutočnosti uvádzané v predchádzajúcich podaniach.

15. Žalovaný v 1. rade sa vyjadril k podaným odvolaniam tak, že aj podľa jeho názoru žalovaný v 2. rade ako poisťovateľ je pasívne vecne legitimovaným subjektom a naopak nestotožnil sa s odvolaním žalobcov v 1., 2. a 3. rade (vo vzťahu k výške nemajetkovej ujmy) z dôvodu primeranosti a dôvodov, ktoré uviedol vo svojom odvolaní.

16. Žalovaný v 2. rade sa vyjadril k odvolaniu žalobcov tak, že požadované navýšenie priznanej nemajetkovej ujmy nie je namieste a spochybňoval možnosť zohľadnenia iných rozhodnutí súdov Slovenskej republiky, ktoré sa netýkali náhrady nemajetkovej ujmy pozostalých po obetí dopravnej nehody.

17. Krajský súd v Košiciach na základe podaného odvolania vec podľa ust. § 385 ods. 1 CSP prejednal bez nariadenia odvolacieho pojednávania a preskúmal rozsudok súdu prvej inštancie v medziach odvolania, t.j. v rozsahu vyplývajúcom z § 380 ods. 1,2 CSP (vymedzenom odvolacími dôvodmi a námietkami uvedenými v odvolaniach) a § 379 CSP, spolu s konaním, ktoré mu predchádzalo a dospel k záveru, že odvolania nie sú dôvodné, preto rozsudok vrátane výroku o trovách konania potvrdil podľa § 387 ods. 1 CSP, lebo z hľadísk uplatnených odvolacích dôvodov je vecne správny .

18. Rozsudok bol verejne vyhlásený na Krajskom súde v Košiciach, pričom miesto a čas verejného vyhlásenia rozsudku bolo zverejnené minimálne 5 dní na úradnej tabuli Krajského súdu v Košiciach (§ 219 ods. 1, 3 CSP).

19. Žalobcovia a žalovaný v 1. rade podali odvolanie z dôvodu podľa ust. § 365 ods. 1 písm. f/ a h/, pretože súd prvej inštancie dospel na základe vykonaných dôkazov k nesprávnym skutkovým zisteniam a rozhodnutie súdu prvej inštancie vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci a žalovaný v 2. rade podľa ust. § 365 ods. 1 písm. a/, b/, d/, f/, h/ CSP , pretože neboli splnené procesné podmienky, súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces, konanie má inú vadu, ktorá mohla mať za následok nesprávne rozhodnutie vo veci, súd prvej inštancie dospel na základe vykonaných dôkazov k nesprávnym skutkovým zisteniam a rozhodnutie súdu prvej inštancie vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci.

20. Ani jeden z uplatnených dôvodov nie je naplnený.

21. K odvolaciemu dôvodu podľa § 365 ods. 1 písm. a/ CSP odvolací súd uvádza, že procesné podmienky definuje Civilný sporový poriadok ako podmienky konania, ktoré predstavujú základné procesné predpoklady za ktorých môže súd konať a rozhodnúť. Procesné podmienky možno rozdeliť do 4 základných skupín, a to procesné podmienky na strane súdu, procesné podmienky na

strane účastníkov (strán sporu), vecné procesné podmienky a negatívne procesné podmienky. Medzi podmienky na strane súdu patrí právomoc, príslušnosť, zákonné obsadenie súdu. Podmienky na strane účastníka sú procesná subjektivita, procesná spôsobilosť, v prípadoch kde je povinné zastúpenie advokátom splnenie tejto podmienky. Medzi vecné podmienky patrí kvalifikovaný spôsob začatia konania, t.j. podanie žaloby, splnenie poplatkovej povinnosti. Medzi negatívne procesné podmienky patrí napr. prekážka začatého konania alebo prekážka rozsúdenej veci. Nesplnenie vyššie uvedených procesných podmienok tvorí odvolací dôvod podľa § 365 písm. a/ s tým, že podmienka na strane súdu spočívajúca zákonom obsadení súdu je upravená ako samostatný odvolací dôvod v § 365 ods. 1 písm. c/ CSP.

22. Odvolací dôvod podľa § 365 ods. 1 písm. b/ CSP je naplnený v prípade ak dôjde k vadám konania alebo aj vadám rozhodnutia v dôsledku ktorých súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva, v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. Tento odvolací dôvod je potrebné vykladať eurokonformne s judikatúrou Európskeho súdu pre ľudské práva, ktorá predpokladá, že v tomto prípade ide o porušenie procesných práv a nie hmotnoprávných nárokov strán. Ochrana ohrozených alebo porušených práv a právom chránených záujmov musí byť spravodlivá a účinná tak, aby bol naplnený princíp právnej istoty. Právna istota je stav, v ktorom každý môže legitímne očakávať, že jeho spor bude rozhodnutý v súlade s ustálenou rozhodovacou praxou najvyšších súdnych autorít, a ak takejto ustálenej rozhodovacej praxe niet, aj stav, v ktorom každý môže legitímne očakávať, že jeho spor bude rozhodnutý spravodlivo. Ak sa spor na základe prihladenia na prípadné skutkové a právne osobitosti prípadu rozhodne inak, každý má právo na dôkladné a presvedčivé odôvodnenie tohto odklonu. Podľa čl.46 Ústavy SR sa každý môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde. Podľa čl.48 Ústavy SR má každý právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prietrahov a v jeho prítomnosti a aby sa mohol vyjadriť ku všetkým vykonávaným dôkazom.

Pod odňatím možnosti konať pred súdom treba vo všeobecnosti rozumieť taký procesný postup súdu, v dôsledku ktorého účastník nemôže uplatniť konkrétne procesné práva priznané mu Občianskym súdnym poriadkom za účelom zabezpečenia spravodlivej ochrany jeho práv a právom chránených záujmov. Podľa ustálenej súdnej praxe k odňatiu možnosti konať pred súdom môže dôjsť najmä procesným postupom súdu, ktorý rozhodnutiu predchádza. Zároveň podľa ustálenej súdnej praxe k odňatiu možnosti konať pred súdom, môže dôjsť nielen procesným postupom súdu tak ako je to vyššie uvedené, ale aj rozhodnutím samotným a to v prípade, ak rozsudok je nepreskúmateľný pre nezrozumiteľnosť a nedostatok dôvodov.

23. Odvolací dôvod podľa § 365 ods. 1 písm. d/ CSP dopadá na akékoľvek pochybenia v procesnom postupe súdu, ktoré nie je subsumovateľné pod ostatné odvolacie dôvody, t.j. vadami konania podľa § 365 ods. 1 písm. d/ CSP sú iné vady, ktoré mohli mať vplyv na výrok rozhodnutia, s výnimkou tých, ktoré sú uvedené v § 365 ods. 1 písm. a/, b/, c/ CSP.

24. Odvolací súd v tomto konkrétnom prípade dospel k záveru, že odvolacie dôvody podľa ust. § 365 ods. 1 písm. a/, b/, d/ CSP nie sú dané, pretože odvolací súd pri preskúmaní rozhodnutia súdu a konania, ktoré rozhodnutiu predchádzalo dospel k záveru, že postupu prvoinštančného súdu v konaní ani jeho rozhodnutiu nie je možné vytknúť pochybenia zakladajúce záver o existencii vyššie uvedených väd týkajúcich sa procesných podmienok, zároveň nezistil žiadne procesné vady, v dôsledku ktorých by došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces ani iné vady konania, ani iné vady ktoré by mohli mať za následok nesprávne rozhodnutie vo veci.

25. Odvolací súd bral zreteľ aj na to, že rozhodnutie súdu musí obsahovať úplné a výstižné odôvodnenie, musí obsahovať výklad opodstatnenosti, pravdivosti, zákonnosti a spravodlivosti výroku rozsudku. Súd sa v odôvodnení svojho rozhodnutia musí vysporiadať so všetkými rozhodujúcimi skutočnosťami a jeho myšlienkové pochody musia byť v odôvodnení dostatočne vysvetlené nielen s poukazom na všetky skutočnosti zistené vykonaným dokazovaním, ale tiež s poukazom na právne závery, ktoré prijal. Niet v ňom miesta na dohady a domnienky. Zákonom požadované riadne a presvedčivé odôvodnenie písomnej formy rozsudku (§ 220 ods.2 CSP) je nielen formálnou požiadavkou, ktorou sa má zamedziť vydávaniu obsahovo nezdôvodnených, nepresvedčivých alebo neurčitých a nezrozumiteľných rozsudkov, ale má byť v prvom rade prameňom poznania úvah súdu tak v otázke zisťovania skutkového stavu, ako aj v právnom posúdení veci. Inak povedané, účelom odôvodnenia rozsudku predovšetkým je preukázať správnosť rozsudku a odôvodnenie súčasne musí byť i prostriedkom kontroly správnosti postupu súdu

pri vydávaní rozhodnutí v konaní o riadnom, prípadne o mimoriadnom opravnom prostriedku, t. j. musí byť preskúmateľné. Súd rozhodujúci o uplatnenom nároku sa musí vysporiadať so všetkými rozhodujúcimi skutočnosťami a jeho závery musia byť dostatočne vysvetlené.

26. Odvolaním napadnutý rozsudok uvedené náležitosti má. Odôvodnenie preskúmaného rozsudku, je dostatočné, pretože sa v ňom jasným, právne korektným a zrozumiteľným spôsobom súd vyrovnal so všetkými skutkovými a právnymi skutočnosťami, ktoré sú pre rozhodnutie podstatné a právne významné. Stranám sporu ozrejmil svoje myšlienkové pochody, spôsob hodnotenia dôkazov, zo skutkových zistení vyvodil právne závery takým spôsobom, aby výsledok rozhodovacej činnosti bol jasný, zrozumiteľný a dostatočne odôvodnený a aby strany sporu nemuseli hľadať odpovede na nastolenú problematiku v rovine dohadov a tak, aby sa s prijatými závermi bolo možné stotožniť ako s logickým záverom procesu poznania nielen právnych záverov, ale aj záverov skutkových, z ktorých právne závery vychádzajú. Z týchto dôvodov odvolací súd konštatuje, že odôvodnenie napadnutého rozsudku je obhájiteľné a rozsudok je preskúmateľný.

27. Odvolací dôvod podľa ust. § 365 ods. 1 písm. f) CSP je daný v prípade nesprávneho postupu súdu prvej inštancie pri hodnotení výsledkov vykonaného dokazovania, teda v prípade, ak súd vzal do úvahy skutočnosti, ktoré z dôkazov nevyplynuli alebo neboli účastníkmi prednesené, prípadne nevyšli počas konania nijak inak najavo. Môže sa jednať aj o prípad, keď súd neprihliadol na skutočnosti, ktoré boli preukázané alebo vyšli počas konania najavo inak. O nesprávne skutkové zistenie môže ísť aj v prípade, ak dôjde k logickému rozporu v hodnotení dôkazov, t.j. skutočnosti, ktoré vyplynuli z prednesov účastníkov alebo vyšli v konaní najavo inak súd vyhodnotil tak, že to vyvolávalo logický rozpor. Skutkové zistenia nezodpovedajú vykonaným dôkazom, ak výsledok hodnotenia dôkazov nie je v súlade s ust. § 191 ods. 1, 2 CSP alebo ak výsledok hodnotenia dôkazov nezodpovedá tomu, čo malo byť zistené spôsobom vyplývajúcim z ust. § 192, 193 a 205 CSP, pričom sa jedná o také skutkové zistenia, na základe ktorých súd prvej inštancie vec posúdil po právnej stránke.

28. K odvolaciemu dôvodu podľa ust. § 365 ods. 1 písm. h) CSP odvolací súd uvádza, že právnym posúdením je činnosť súdu, pri ktorej aplikuje konkrétnu právnu normu na zistený skutkový stav, t. zn. vyvodzuje zo skutkového zistenia aké práva a povinnosti majú strany sporu podľa príslušného právneho predpisu. Nesprávnym právnym posúdením veci je omyl súdu pri aplikácii práva na zistený skutkový stav (skutkové zistenie), pričom o mylnú aplikáciu právnych predpisov ide, ak použil iný právny predpis, než ktorý mal správne použiť alebo aplikoval správny predpis, ale nesprávne ho vyložil, príp. ho na daný skutkový stav inak nesprávne aplikoval.

29. Nebol naplnený ani odvolací dôvod podľa ust. § 365 ods. 1 písm. f) CSP, keďže súd prvej inštancie vykonal vo veci dokazovanie v potrebnom rozsahu a náležite zistil skutkový stav, vykonané dôkazy hodnotil podľa ust. § 191 ods. 1, 2 CSP, t.j. každý dôkaz hodnotil jednotlivo a všetky dôkazy v ich vzájomných súvislostiach, pričom prihliadol starostlivo na všetko, čo vyšlo počas konania najavo, v hodnotení jednotlivých dôkazov nebol zistený žiaden logický rozpor. Odvolací súd po preskúmaní napadnutého rozsudku z hľadiska skutkových záverov nezistil, že by skutkové zistenia súdu prvej inštancie nezodpovedali vykonaným dôkazom, alebo že by súd vzal do úvahy skutočnosti, ktoré z vykonaných dôkazov nevyplynuli alebo v konaní nevyšli najavo. Zároveň súd prvej inštancie v danom prípade skutkové zistenia podradil pod správne hmotnoprávne predpisy a vyvodil z nich správne právne závery o právach a povinnostiach účastníkov konania, preto nebol naplnený ani odvolací dôvod podľa ust. § 365 ods. 1 písm. h) CSP

30. Odvolací súd sa stotožňuje so správnymi skutkovými a právnymi závermi súdu prvej inštancie na ktoré odkazuje a dopĺňa nasledovné:

31. Vo vzťahu k otázke pasívnej legitímácie žalovaného v 2. rade odvolací súd má za to, že závery súdu prvej inštancie sú správne. V tejto súvislosti odvolací súd upriamuje pozornosť aj na aktuálne rozhodnutie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 6MCdo/1/2016 zo dňa 31. júla 2017, ktoré zohľadňuje aj vyššie uvádzané rozhodnutie ESD a rozhodnutie Ústavného súdu sp. zn. III. ÚS 666/2016 (a je vydané po rozhodnutí 3Cdo 301/2012 z 31.3.2016, na ktoré poukazuje žalovaný v 2. rade). NS SR v ňom zohľadnil aj to, že v čase nasledujúcom po rozhodnutiach NS sp. zn. 4 Cdo 168/2009 a 3 Cdo 301/2012 spornú právnu otázku riešil Ústavný súd SR. Ten nielenže už vo viacerých ním dosiaľ posudzovaných veciach odmietol sťažnosti poisťovní, namietajúcich porušenie

svojich základných práv rozhodnutiami všeobecných súdov, ustalujúcimi krytie aj nemajetkovej ujmy pozostalých poistením podľa ZoPZP, ale dokonca pri rozhodovaní vo veci sťažovateľky totožnej s podnecovateľkou mimoriadneho dovolania z prejednávanej veci v rámci odôvodnenia uznesenia z 11. októbra 2016 sp. zn. III. ÚS 666/2016 uzavrel (citované z uznesenia), že pojem „škoda“ použitý v zákone č. 381/2001 Z. z. o povinnom zmluvnom poistení zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla je ústavne konformným spôsobom interpretovateľný extenzívne tak, že zahŕňa aj nemajetkovú (imateriálnu) ujmu podľa ustanovení Občianskeho zákonníka o ochrane osobnosti, s cieľom maximálnej možnej miery rešpektovania cieľov relevantnej únijnej regulácie. Takýto záver treba podľa NS SR mimo akúkoľvek pochybnosť považovať i za obraznú vnútroštátnu bodku v diskusii na témy 1/ krytia nárokov pozostalých po obetiach dopravných nehôd na náhradu nemajetkovej ujmy povinným zmluvným poistením zodpovednosti za škodu a 2/ tzv. pasívnej legitímácie povinných zmluvných poisťovní v konaniach o náhradu nemajetkovej ujmy pred všeobecnými súdmi. Najvyšší súd vychádzal z úvahy, že síce Ústavný súd nie je článkom sústavy všeobecných súdov a nie je ani ďalšou (štvrtou) inštanciou, slúžiacou posudzovaniu námietok účastníkov súdnych konaní pred všeobecnými súdmi voči právnemu posúdeniu vecí takýmito súdmi, avšak senát najvyššieho súdu za stavu vyslovenia sa už ústavným súdom považuje za nepredstaviteľné, aby tu ešte existoval priestor pre opätovné zaoberanie sa príslušnou otázkou zo strany veľkého senátu najvyššieho súdu. Pripustiť takýto priestor by totiž znamenalo nielen pripustiť možnosť rozhodnutia sa veľkého senátu aj po vyslovení sa ÚS k problému pre ktorúkoľvek z oboch do úvahy prichádzajúcich alternatív (rozumej pre odklon od skôr vysloveného názoru i pre zotrvanie na takomto skoršom názore), ale i logicky neželateľné konzekvencie plynúce z pripustenia takejto možnosti rozhodovania (tu rozumej istú nadbytočnosť reprodukovania už uzavretého ústavným súdom v prvom prípade a začiatok „vojny“ vrcholných súdnych ustanovizní v tom druhom, ktorá by s najväčšou pravdepodobnosťou priniesla nielen riziko nutnosti konečnej kapitulácie NS, ale i možný ďalší pokles dôvery v činnosť všeobecných súdov a tým aj v právny štát ako taký). Treba preto podľa názoru senátu najvyššieho súdu konajúceho v tejto veci zovšeobecniť tak, že senát najvyššieho súdu, ktorý pri rozhodovaní dospeje k právnemu názoru odlišnému od právneho názoru vyjadreného v rozhodnutí iného senátu najvyššieho súdu, nemá povinnosť (a ani možnosť) postúpiť vec veľkému senátu najvyššieho súdu, ak právny názor odkláňajúci sa od skoršieho právneho názoru najvyššieho súdu vyslovil už ústavný súd.

32. V zmysle uvedeného stanoviska Najvyšší súd Slovenskej republiky vychádzal z úvahy, že vo vzťahu k posudzovaniu či v konaní o náhradu nemajetkovej ujmy za zásah do osobnostných práv, predstavovaných právom na súkromný a rodinný život, spôsobený usmrtením blízkej osoby pri dopravnej nehode, je daná pasívna legitímácia poisťovne vykonávajúcej povinné zmluvné poistenie zodpovednosti za škody spôsobené prevádzkou motorových vozidiel je rozhodujúce riešenie otázky, čo treba rozumieť pod pojmom škoda (použitým v ZoPZP). Mal za to, že : „ pre účely tohto zákona treba pojem škoda vykladať extenzívne v tom zmysle, že tento pojem zahŕňa aj nemajetkovú ujmu, ktorej náhrada patrí pozostalým (po blízkej osobe, usmrtenej pri dopravnej nehode v súvislosti s prevádzkou motorového vozidla) z titulu občianskoprávnej zodpovednosti za zásah do osobnostných práv, spočívajúci v zásahu do ich práva na súkromný a rodinný život. Účelom poistenia za škody spôsobené prevádzkou motorových vozidiel je zmierniť dôsledky škôd, ku ktorým došlo v súvislosti s touto prevádzkou. Aj podľa dôvodovej správy k zodpovednostnému zákonu je usmrtenie pri dopravnej nehode najzávažnejším dôsledkom tejto udalosti. Pokiaľ podľa súdnej praxe usmrtenie pri dopravnej nehode vyvoláva nielen občianskoprávnu zodpovednosť za škodu, ale aj občianskoprávnu zodpovednosť za neoprávnený zásah do osobnostných práv, musí byť aj táto zodpovednosť predmetom poistného krytia. Ak by mal platiť výklad pojmu škoda vychádzajúci z textu ZoPZP (gramatický výklad), resp. výklad vychádzajúci výlučne z ustanovení O. z. o zodpovednosti za škodu, teda ak by náhrada nemajetkovej ujmy pozostalých nemala byť predmetom poistného krytia, prinášalo by to značné majetkové riziko subjektov zodpovedajúcich za takúto nemajetkovú ujmu, ktoré by v individuálnych prípadoch mohlo viesť aj k ich bankrotu. Zároveň by to však mohlo znamenať aj neistotu pozostalých v tom smere, či im prisúdená náhrada bude aj skutočne poskytnutá, resp. riziko, že v prípadoch insolvenčie (platobnej neschopnosti) zodpovedného subjektu táto nebude vymožiteľná. Neprijateľnosť týchto dôsledkov vyžaduje extenzívnu interpretáciu pojmu škoda pre účely ZoPZP tak, že doň patrí aj náhrada nemajetkovej ujmy za zásah do osobnostných práv pozostalých a teda že aj táto náhrada je predmetom poistného krytia. Pri výklade a aplikácii právnych predpisov totiž nemožno opomínať ich účel a zmysel, pričom platí, že súd nie je absolútne viazaný doslovným znením zákona, ale sa od neho smie (a dokonca musí) odchýliť, ak to vyžaduje účel zákona, história jeho vzniku, systematická súvislosť a pod.

Rozširujúci výklad pojmu škoda pre účely zodpovednostného zákona je pritom aj ústavne konformným, pretože zmierňuje, resp. odstraňuje disproporciu medzi zákonným úrazovým poistením, t. j. poistením pri pracovných úrazoch, a povinným zmluvným poistením zodpovednosti za škody spôsobené prevádzkou motorového vozidla. Ak totiž dôjde pri dopravnej nehode k úmrtiu zamestnanca, ustanovenie § 94 zákona Č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení (v znení neskorších zmien a doplnení) zakladá pozostalým, ktorými sú manžel alebo manželka a nezaopatrené dieťa, nárok na jednorazové odškodnenie vo výške 730-násobku denného vymeriavacieho základu, najviac však vo výške 46 485,40 € (u manžela alebo manželky). Toto odškodnenie, i keď je limitované, nie je nič iné ako náhrada nemajetkovej ujmy, poskytovaná z úrazového poistenia. Niet žiadneho rozumného dôvodu, pre ktorý by náhrada nemajetkovej ujmy pozostalých pri usmrtení ich blízkeho ako zamestnanca pri dopravnej nehode mala byť predmetom poistného krytia (aj keď podľa iného zákona), zatiaľ čo v prípadoch, ak by nešlo o zamestnanca, by to tak byť nemalo.

Pri výklade pojmu škoda pre účely ZoPZP treba vychádzať z chápania tohto pojmu v komunitárnom práve. Zodpovednostný zákon bol totiž výsledkom transpozície smerníc Európskej únie, ktoré boli nahradené t. č. platnou Smernicou Európskeho parlamentu a Rady 2009/103/ES zo 16. septembra 2009 o poistení zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorových vozidiel a o kontrole plnenia povinnosti poistenia tejto zodpovednosti. Táto smernica síce nedefinuje pojem škoda, ale z jej textu je zrejmé, že pod týmto pojmom rozumie osobnú ujmu a škodu na majetku, resp. používa slovné spojenie utrpenie „ujmy alebo škody“, či používa termíny „akákoľvek ujma alebo škoda“ alebo „akákoľvek škoda“. Komunitárne právo chápe škodu ako majetkovú aj nemajetkovú ujmu, resp. za ujmu považuje škodu majetkovú aj nemajetkovú (tu por. napr. rozsudok SD EÚ zo 6. mája 2010 vo veci C-63/09 Axel Walz proti Clickair SA). Napokon bez významu tu podľa Najvyššieho súdu nemôže byť ani to, že k správne chápaniu pojmu škoda aj súvislosti zodpovednosti za ňu v komunitárnom práve nemožno dospieť izolovane od základov, na ktorých bolo komunitárne právo budované, teda na jednej strane od právnych poriadkov tých členských štátov Európskej únie, ktorých demokratické fungovanie nebolo (na rozdiel od situácie v dnešných tzv. postsocialistických štátoch) prerušené, na druhej strane potom aj od tých historických prameňov práva na území dnešnej Slovenskej republiky (niekdajšieho Československa), o ktorých demokratickom pôvode (charaktere) nevznikol dôvod pochybovať.

Ďalej NS SR dôvodil, že pri nazeraní na problém aj z tohto uhla pohľadu potom nemožno nevidieť to, že slovenský Občiansky zákonník (zákon prijatý ešte v prostredí unitárnej Československej socialistickej republiky v roku 1964) je napriek jeho početným novelizáciám (vrátane tých po roku 1989) stále predpisom majúcom pôvod v dobe neslobody (tu pre prípad záujmu por. zákon č. 480/1991 Zb.). Podstatnejšie tu však je, že základom úpravy občianskeho práva tzv. prvej republiky (Československej republiky v rokoch 1918 - 1938) sa stal dodnes v Rakúsku platný Všeobecný občiansky zákonník z roku 1811 (cisársky patent č. 946), medzi pojmi škoda a ujma nerozlišujúci (v tejto súv. por. najmä Komentár k Obecnému zákonníku občianskému, František Rouček - Jaromír Sedláček, CODEX Bohemia 1998, V. díl, § 1293, str. 672) a takýto nedostatok rozlišovania sa týkal i niekdajšieho uhorského práva, platného v rovnakom čase na Slovensku (tu por. najmä výklad o ujme utrpenej na osobnom záujme, resp. nemateriálnej škode v publikácii Nástin súkromného práva platného na Slovensku a Podkarpatskej Rusi, Doc. Dr. Vladimír Fajnor a Dr. Adolf Zátarecký, HEURÉKA 1998, str. 363). Okrem uvedeného však už súčasťou spoločne budovaného právneho poriadku Československej republiky po roku 1918 sa stal o. i. aj zákon č. 81/1935 Sb. z. a n. o jazde motorovými vozidlami, ktorý (v rámci oddielu VIII. nazvaného Zodpovednosť za škody spôsobené prevádzkou motorových vozidiel) ustanovil zodpovednosť (prevádzkovateľa a vodiča) za škodu aj vtedy, „ak bol niekto na tele alebo na zdraví poškodený alebo usmrtený“ (§ 45 ods. 1 zákona) i následok neúčinnosti akýchkoľvek dohôd, ktorými by sa na ujmu poškodeného vylúčili alebo obmedzili predpisy o povinnej zodpovednosti (§55 zákona). Prvé z takýchto ustanovení evidentne nešlo chápať inak, než ako zahrnutie do pojmu škoda spôsobená prevádzkou motorového vozidla i dnešnej náhrady nemajetkovej ujmy pozostalých po obeti dopravnej nehody (keďže usmrtenie znamená a vždy znamenalo zánik právnej subjektivity primárne poškodeného a takto i možnosti uplatňovania akejkoľvek náhrady ním samotným - čo neplatí a ani nemôže platiť o pozostalých). Druhé sa síce týkalo len vylúčenia prípadných dohôd medzi škodcom a poškodeným na ujmu druhej z takých osôb, popri ňom tu však bola už v roku 1935 (v rámci oddielu IX. zákona, nazvaného Zaisťovanie nárokov tretích osôb na náhradu škôd spôsobených prevádzkou motorových vozidiel) taktiež uzákonená povinnosť držiteľa registrovaného motorového vozidla poistiť sa proti následkom zodpovednosti u niektorej z komerčných poisťovní (§ 56 ods. 1 zákona). Takéto poistenie sa čo do rozsahu muselo týkať celého rozsahu pojmu škoda podľa takéhoto zákona, teda i dnešnej nemajetkovej ujmy pozostalých.

NS SR sa nestotožnil ani s námietkou, že nižšie súdy dospeli k názoru o pasívnej legitímácii poisťovne nesprávnou priamou aplikáciou smernice Európskeho parlamentu a Rady 2009/103/ES zo 16. septembra 2009. V tomto prípade totiž ako súd prvej inštancie, tak i odvolací súd sa v odôvodneniach svojich rozsudkov venovali problému priamej aplikovateľnosti (resp. presnejšie nedostatku priamej záväznosti) smerníc, žiaden z nich však svoje rozhodnutie vyhovujúce žalobe nezaložil na priamej aplikácii smernice, ale na eurokonformnom výklade vnútroštátnej právnej úpravy povinného zmluvného poistenia zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorových vozidiel a závere, že takýto výklad je možný a tiež namieste (správnosť ktorého záveru napokon potvrdil i ústavný súd, nech aj i on za cenu poisťovními neprijímaného extenzívneho výkladu pojmu škoda). NS SR konštatoval, že výhrada viazanosťou pasívnej legitímácie poisťovne na úprave náhrady nemajetkovej ujmy na základe zodpovednosti poisteného vnútroštátnym právom bola pritom zjavným výsledkom neochoty rešpektovať tú skutočnosť, že komunitárne právo medzi pojmami „škoda“ a „ujma“, resp. medzi „materiálnymi škodami“ a „nemajetkovými ujмами“ nerozlišuje, resp. aj súvisiacej neochoty nadradiť eurokonformnú interpretáciu zažitej systematike vnútroštátneho práva.

33. Za nedôvodnú považoval odvolací súd aj námietku žalovaného v 2. rade, ktorý rozporoval aj uloženie povinnosti žalovaným v 1. a 2. rade zaplatiť žalobcom stanovenú výšku nemajetkovej ujmy spoločne a nerozdielne napriek tomu, že podľa jeho názoru, v prípade žalovaného v 1. rade a žalovaného v 2. rade nie je daná pasívna solidarita na strane žalovaných. Aj pri posudzovaní tejto otázky odvolací súd upriamuje pozornosť na ústavne konformným rozširujúci výklad pojmu škoda pre účely ZoPZP (ktorý vychádza z chápania tohto pojmu v komunitárnom práve) realizovaný v rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 6MCdo/1/2016 zo dňa 31. júla 2017 tak, že doň patrí aj náhrada nemajetkovej ujmy za zásah do osobnostných práv pozostalých a teda že aj táto náhrada je predmetom poistného krytia. Z uvedeného vyplýva jednoznačný záver, že aj v danom prípade žalovaný v 1. rade je zodpovedný ako vodič motorového vozidla, ktorý neoprávnene zasiahol do chránených osobnostných práv žalobcov 1/ až 3/ rade a žalovaný v 2. rade je subjekt, ktorý ako poisťovateľ v zmysle zákona č.381/2001 Z.z. (za podmienok v ňom uvedených a v rozsahu ním určenom) poskytuje poškodenému za poisteného náhradu škody podľa tohto zákona. Súdna prax už ustálila, že v takýchto prípadoch je daná pasívna solidarita na strane žalovaných.

34. Ak je v občianskom súdnom (sporovom) konaní na jednej alebo oboch procesných stranách viacero účastníkov, ide o ich procesné spoločenstvo (aktívne alebo pasívne). V závislosti od intenzity prepojenia jednotlivých účastníkov v takomto procesnom spoločenstve so zreteľom na obsah ich vzájomného hmotnoprávneho vzťahu, prípadne spoločného vzťahu k tretím osobám, sa rozlišuje spoločenstvo samostatné (pri ktorom každý spoločník vystupuje voči druhej strane samostatne) a nerozlučné (ktoré je charakterizované tým, že rozhodnutie sa vzťahuje na všetkých spoločníkov spoločne). Pre posúdenie, či ide o samostatné alebo nerozlučné spoločenstvo, je rozhodujúca povaha predmetu konania vyplývajúca z hmotného práva. O nerozlučné spoločenstvo ide tam, kde hmotné právo neumožňuje, aby predmet konania bol prejednaný a rozhodnutý samostatne voči každému spoločníkovi.

35. Súd napadnutým rozsudkom žalovaných v 1. a 2. rade zaviazal spoločne a nerozdielne (solidárne) zaplatiť do 3 dní žalobcom stanovenú náhradu. V zmysle § 511 ods.1 Občianskeho zákonníka platí, že ak právnym predpisom alebo rozhodnutím súdu je ustanovené alebo účastníkmi dohodnuté alebo ak to vyplýva z povahy plnenia, že viac dlžníkov má tomu istému veriteľovi splniť dlh spoločne a nerozdielne, je veriteľ oprávnený požadovať plnenie od ktoréhokoľvek z nich. Ak dlh splní jeden dlžník, povinnosť ostatných zanikne. Uvedené ustanovenie upravuje tzv. pasívnu solidaritu, ktorá je vyjadrená termínom „spoločne a nerozdielne“. Je charakterizovaná viacerými subjektmi na dlžníckej strane, ktorých povinnosťou je splniť dlh tomu istému veriteľovi spoločne a nerozdielne. Funkcia pasívnej solidarity spočíva vo väčšom zabezpečení pohľadávky veriteľa a uľahčení jej uplatnenia.

36. V zmysle § 15 ods. 1 zákona č. 381/2001 Z.z. (označeného ako „Priamy nárok poškodeného“) náhradu škody uhrádza poisťovateľ poškodenému. Poškodený je oprávnený uplatniť svoj nárok na náhradu škody priamo proti poisťovateľovi a je povinný tento nárok preukázať. Z toho vyplýva, že poisťovateľ vykonávajúci povinné zmluvné poistenie zodpovednosti má pri uplatnení nároku poškodeného na náhradu škody rovnaké právne postavenie ako osoba, ktorá škodu priamo spôsobila. Poškodený môže priamo od neho požadovať na súde alebo mimo neho náhradu škody. Z právnej úpravy, ktorú treba aplikovať na vzájomný vzťah žalovaného 1/ a žalovanej 2/ (t.j. zo zákona č. 381/2001

Z.z.) nevyplýva, že by predmet konania nemohol byť prejednaný a rozhodnutý samostatne voči každému z nich. To znamená, že medzi žalovanými 1/ a 2/ ide o pasívne spoločenstvo samostatných spoločníkov.

37. Súd prvej inštancie dospel k správnym záverom aj pri stanovení výšky náhrady nemajetkovej ujmy, kde zohľadnil zákonom stanovené kritériá a vysporiadal sa so všetkými tvrdeniami strán sporu. ako správny a súladný so zákonom a súdnou praxou vyhodnotil odvolací súd aj záver o miere spoluzavinenia poškodeného. I keď jednotlivé súčasti osobnosti fyzickej osoby a osobnostných práv, ktorým poskytuje ochranu § 13 Občianskeho zákonníka (život, zdravie, súkromie, rodinný život a pod.) sú hodnoty, ktoré v podstate nemožno vyjadriť v peniazoch, neoceniteľnosť jednotlivých stránok ľudskej osobnosti ešte neznamena, že by peniazmi nebolo možné vyjadriť adekvátnu výšku náhrady nemajetkovej ujmy spôsobenej protiprávnym zásahom do týchto práv. Výšku náhrady nemajetkovej ujmy možno určiť, a to spôsobom, ktorý uvádza zákon - vždy s prihliadnutím na individuálne okolnosti charakterizujúce závažnosť vzniknutej ujmy a na jedinečnú povahu okolností, za ktorých k porušeniu práva došlo. Stanovenie výšky náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch je síce vecou voľnej úvahy súdu, jeho úvaha musí byť ale náležite odôvodnená a vždy musí mať základ v takých konkrétnych skutkových zisteniach súdu, ktoré zohľadňujú individuálne okolnosti prejednávaneho prípadu a so zreteľom na ne sú relevantné pre posúdenie primeranosti náhrady v zmysle § 13 ods. 3 Občianskeho zákonníka. Je potrebné zohľadňovať rozličnú osobnosť každej fyzickej osoby, to aké individuálne a neopakovateľné vzťahy existovali medzi ňou a jej rodinnými príslušníkmi a aké dôsledky spôsobilo násilné prerušenie väzieb vo vnútri rodiny, ku ktorému došlo stratou člena rodiny. Je nespochybniteľné, že negatívny zásah do tejto osobnostnej sféry pôsobí zraňujúco individuálne a rozmanito u každej fyzickej osoby inak, lebo každý človek, sama jeho podstata, jeho emócie, vzťahy k iným, sú veľmi individuálne. Ľudia nevnímajú vždy rovnako okolnosti vonkajšieho sveta a aj ich vzťahy s inými vykazujú znaky osobitosti, neopakovateľnosti a jedinečnosti. Vzhľadom na to aj dôsledky zásahov do týchto osobnostných sfér života každého človeka sú vysoko individuálne.

38. Odvolací súd má za to, že súd prvej inštancie postupoval v súlade s uvedeným a svoje úvahy aj náležite vysvetlil. Zároveň odvolací súd uvádza, že na vyjadrenie rozsahu a intenzity ujmy, ktorú vyvolali zásahy do jednotlivých oblastí súkromného a rodinného života je nepostačujúce (paušálne) prirovnanie s inými, i keď obdobnými prípadmi. Odvolacie námietky sporových strán vo vzťahu k výške peňažnej náhrady, miere spoluzavinenia poškodeného, nižšej intenzity zásahu vo vzťahu k žalobcom v 2. a 3. rade sú nedôvodné a ani poukaz na satisfakčný charakter trestného konania a odsudzujúceho rozsudku, aktuálne zárobkové a majetkové pomery žalovaného v 1. rade nie sú nespôsobilé spochybníť vecnú správnosť napadnutého rozsudku.

39. Nebolo možné akceptovať ani námietku žalovaného v 2. rade vo vzťahu k priznaným trovám konania (že postup súdu, ktorý priznal žalobcom nárok na náhradu trov konania v plnom rozsahu z priznanej sumy, nemá oporu v žiadnom, t.č. účinnom procesnoprávnom predpise, nakoľko princíp vyjadrený v ust. § 142 ods. 3 O.s.p. vychádza z už neúčinného procesného právneho predpisu a nie je uplatniteľný počas účinnosti CSP, preto podľa jeho názoru v uvedenom prípade je nutné aplikovať ust. § 255 CSP o úspechu v konaní).

40. Súd prvej inštancie v V. výroku žalobcom priznal proti žalovaným v 1. a 2. rade náhradu trov konania v plnom rozsahu z priznaných súm. Tento postup súdu je správny.

41. Predchádzajúca právna úprava v ustanovení § 142 ods. 3 Občianskeho súdneho poriadku upravovala, že ak mal účastník vo veci úspech len čiastočný, mohol mu súd priznať plnú náhradu trov konania, ak mal neúspech v pomerne nepatrnej časti alebo ak rozhodnutie o výške plnenia záviselo od znaleckého posudku alebo od úvahy súdu; v takom prípade sa základná sadzba tarifnej odmeny advokáta vypočíta z výšky súdom priznaného plnenia.

42. Civilný sporový poriadok účinný od 01.07.2016 nemá ustanovenie obdobné ustanoveniu § 142 ods. 3 O.s.p., ktoré sa uplatňovalo ako lex specialis vo vzťahu k § 142 ods. 2 O.s.p.. Na rozdiel od predchádzajúcej právnej úpravy nová úprava už neobsahuje tri špeciálne skutkové podstaty (§ 142 ods. 1,2,3 O.s.p.), ale len dve (§ 255 ods. 1,2 CSP).

43. Podľa ustanovenia § 255 ods. 1 CSP, súd prizná strane náhradu trov konania podľa pomeru jej úspechu vo veci.

44. Podľa ustanovenia § 255 ods. 2 CSP, ak mala strana vo veci úspech len čiastočný, súd náhradu trov konania pomerne rozdelí, prípadne vysloví, že žiadna zo strán nemá na náhradu trov konania právo.

45. Zásada úspechu vo veci sa vždy skúma čo do právneho základu veci a čo do výšky priznaného nároku. Uplatní sa tak, že neúspešná strana sporu je povinná nahradiť v spore úspešnej strane preukázané, odôvodnené a účelne vynaložené trovy konania, ktoré úspešnej strane vznikli.

46. Zásadu úspechu vo veci treba uplatniť aj na konania, v ktorých výška plnenia závisí od úvahy súdu (sudcovské právo) alebo od znaleckého posudku. V týchto prípadoch však nejde o procesne neúspešného žalobcu, ak mu bola priznaná aspoň časť žalobou uplatneného nároku. Nemožno ho totiž zaťažovať procesnou zodpovednosťou za predvídanie výsledku sporu na základe úvahy súdu alebo znaleckej činnosti. Pri rozhodovaní o náhrade trov konania v tomto prípade treba riešiť, čo je základné a čo sprevádzajúce. Za základné sa považuje rozhodnutie, že do práva žalobcu bolo zasiahnuté. Otázka výšky náhrady škody je potom druhoradá a nadväzujúca.

47. V prejednávanej spore rozsah úspechu žalobcov závisel od úvahy súdu.

48. Prvoinštančný súd preto v posudzovanej veci správne ustálil, že žalobcovia boli plne procesne úspešní, čo do základu. Výška nemajetkovej ujmy závisela od úvahy súdu. Zamietnutie žaloby v prevyšujúcej časti nie je tak prejavom procesného úspechu žalovaných, ale iba dôsledkom úvahy súdu. Z uvedeného dôvodu boli naplnené všetky zákonné predpoklady pre použitie ustanovenia § 255 ods. 1 CSP, súd prvej inštancie preto správne priznal žalobcom nárok na plnú náhradu trov konania (avšak výlučne iba z prisúdených súm 16.000 €, 12.000 €, 12.000 €) a to vychádzajúc z interpretácie pojmu „úspech vo veci“, keďže úspech vo veci skúmal (ako bolo uvedené vyššie), čo do právneho základu, a nie čo do výšky priznaného nároku.

49. Pre úplnosť odvolací súd uvádza, že pri rozhodovaní o výške trov konania bude potrebné zohľadniť aj ust. § 10 ods. 8 z.č. 655/2004 Z.z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb, v zmysle ktorého vo veciach ochrany osobnosti podľa OZ, vo veciach ochrany podľa predpisov o masovokomunikačných prostriedkoch, vo veciach ochrany osobných údajov alebo vo veciach týkajúcich sa práva duševného vlastníctva je tarifnou hodnotou 1000 eur, ak sa nežiada náhrada nemajetkovej ujmy, a 2000 eur, ak sa žiada náhrada nemajetkovej ujmy.

50. Odvolací súd preto dospel k záveru, že postupu prvoinštančného súdu v konaní ani jeho rozhodnutiu nie je možné vytknúť pochybenia zakladajúce záver o naplnení niektorého z odvolacích dôvodov a napadnutý rozsudok vo všetkých jeho výrokoch preto ako vecne správny podľa ust. § 387 ods. 1 CSP potvrdil.

51. O trovách odvolacieho konania bolo rozhodnuté podľa § 255 ods. 1 a § 396 CSP. V odvolacom konaní neboli úspešní ani žalobcovia v 1. až 3. rade ani žalovaní v 1. a 2. rade (pomer ich úspechu a neúspechu bol rovnaký), preto odvolací súd rozhodol tak, že žiadnej zo strán sporu nárok na náhradu trov odvolacieho konania nepriznal.

52. Toto rozhodnutie prijal senát Krajského súdu v Košiciach pomerom hlasov 3 : 0 (§ 393 ods. 2 posledná veta CSP).

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku odvolanie nie je prípustné.

Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa (§ 419 CSP).

Dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak

a) sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov,

- b) ten, kto v konaní vystupoval ako strana, nemal procesnú subjektivitu,
- c) strana nemala spôsobilosť samostatne konať pred súdom v plnom rozsahu a nekonal za ňu zákonný zástupca alebo procesný opatrovník,
- d) v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie,
- e) rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd, alebo
- f) súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces (§ 420 CSP).

Dovolanie je prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky,

- a) pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu,
- b) ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo
- c) je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne (§ 421 ods. 1 CSP).

Dovolanie v prípadoch uvedených v odseku 1 nie je prípustné, ak odvolací súd rozhodol o odvolaní proti uzneseniu podľa § 357 písm. a) až n) (§ 421 ods. 2 CSP).

Dovolanie podľa § 421 ods. 1 nie je prípustné, ak

- a) napadnutý výrok odvolacieho súdu o peňažnom plnení neprevyšuje desaťnásobok minimálnej mzdy; na príslušenstvo sa neprihliada,
- b) napadnutý výrok odvolacieho súdu o peňažnom plnení v sporoch s ochranou slabšej strany neprevyšuje dvojnásobok minimálnej mzdy; na príslušenstvo sa neprihliada,
- c) je predmetom dovolacieho konania len príslušenstvo pohľadávky a výška príslušenstva v čase začatia dovolacieho konania neprevyšuje sumu podľa písmen a) a b).

Na určenie výšky minimálnej mzdy v prípadoch uvedených v odseku 1 je rozhodujúci deň podania žaloby na súde prvej inštancie (§ 422 ods. 1,2 CSP).

Dovolanie len proti dôvodom rozhodnutia nie je prípustné (§ 423 CSP).

Dovolanie sa podáva v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii. Ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plynie znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy. Dovolanie je podané včas aj vtedy, ak bolo v lehote podané na príslušnom odvolacom alebo dovolacom súde (§ 427 ods. 1,2 CSP).

V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh) (§ 428 CSP).

Dovolateľ musí byť v dovolacom konaní zastúpený advokátom. Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom (§ 429 ods. 1 CSP).

Povinnosť podľa odseku 1 neplatí, ak je

- a) dovolateľom fyzická osoba, ktorá má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa,
- b) dovolateľom právnická osoba a jej zamestnanec alebo člen, ktorý za ňu koná má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa,
- c) dovolateľ v sporoch s ochranou slabšej strany podľa druhej hlavy tretej časti tohto zákona zastúpený osobou založenou alebo zriadenou na ochranu spotrebiteľa, osobou oprávnenou na zastupovanie podľa predpisov o rovnakom zaobchádzaní a o ochrane pred diskrimináciou alebo odborovou organizáciou a ak ich zamestnanec alebo člen, ktorý za ne koná má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa (§ 429 ods. 2 CSP).

Rozsah, v akom sa rozhodnutie napáda, môže dovolateľ rozšíriť len do uplynutia lehoty na podanie dovolania (§ 430 CSP).